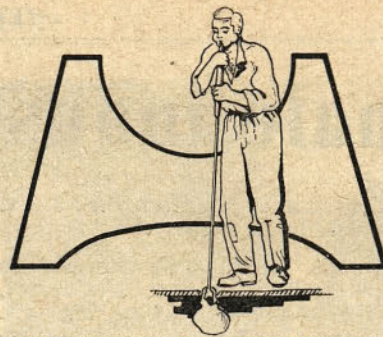

Steklar

GLASILO KOLEKTIVA STEKLARNE HRASTNIK

Leto II

HRASTNIK, 5. 9. 1966

Št. 8

Urejuje uredniški odbor: Cvelbar Stanko, Kozole Drago, Racki Viktor, Vračun Viljem, Gec Rado, Gerhard Jože.

Odgovorni urednik: Gerhard Jože.

Uredništvo in uprava: Steklarna Hrastnik. — Izhaja stalno na 8 straneh vsakega 5. v mesecu. —

Naslov: »Steklar« glasilko kolektiva Steklarne Hrastnik, tel. št. 81-622 — interno 19. — Tisk in kličjeji GP »Celjski tisk« Celje.

Kako dolgo še tako?

Tema razgovora na nedavnem sestanku tehničnega kadra naše ga podjetja je bila, kako preiti na bolj kvalitetno delo v podjetju, kako tekoče reševati probleme, kateri se pojavljajo v proizvodnji in ali je tehnično vodstvo storilo vse, da se uresničijo sklepi, sprejeti ob uvedbi gospodarske reforme. Tovarniški komitee ZK je sklenil, da skliče posvet z

več skupnega sodelovanja, na drugi strani pa več razumevanja vseh članov kolektiva do vseh problemov.

Ugotavlja se, da kljub vsem remontom nimamo izkoriščenih kapacitet večjih obratov, kateri so na razpolago. Nekateri zaposleni nimajo čuta odgovornosti na svojih delovnih mestih, kar v večini primerov dovede do tega, da se pojavlja izredni odpadki v proizvodnji — predvsem zaradi modelov ali slabega orodja itd. Na posvetu se je ugotovilo, da je disciplina — odnos do prihajanja in odhajanja z dela — povsem popustila, kar povzroča izredno velike izgube v proizvodnji, s tem pa tudi povzroča velike finančne izgube. Ko se je na nedavnih sestankih SEE razpravljalo o slabi finančni realizaciji, se je tudi konkretno razpravljalo o napakah in nepravilnostih, vendar se je na tej razpravi ugotovilo,

da se te prepočasi odpravljajo.

Kaj postavlja predvsem IV. plenum CK ZKJ pred ves delovni razred Jugoslavije? Predvsem utrditev in bolj kvalitetno delo organizacije delavskega upravljanja. Kaj pa je glavna naloga v tem pogledu za nas vse? Da predvsem vsak član delovnega kolektiva napravi vse, da bo svoje delo kvalitetno in dosledno opravil. S tem je potem tudi onemogočeno, da pride do kakršnih koli zadreg, zaradi nepravilnega dela v tovarni. Gotovo smo vsi člani kolektiva soodgovorni za takšno delo, kajti le od tega je odvisen finančni uspeh in ugled podjetja doma in v svetu.

Prihajamo v čas, ko tržišče zahteva bolj kvalitetne izdelke, kar nam pa nalaga, da moramo takoj pristopiti k boljši organizaciji dela, predvsem pa izboljšati odnose do dela.

Na podlagi večurne razprave

je bilo sprejetih več konkretnih sklepov, ki bodo — v kolikor bodo realizirani — privedli v naš kolektiv spet tisto vzdušje, kot je bilo ob pričetku izvajanja gospodarske reforme.

Prepričali smo se, da je le naše delo tisto, od katerega pričakujemo večje finančne uspehe. Ne sme nas več zavajati to, da imamo izredne uspehe v določenih mesecih, dočim se nam to kasneje izredno maščuje. Pri sedanjem delu, ko smo razširili našo proizvodnjo, ko imamo velike obveze do odplačevanja anuitet, je dolžnost celotnega kolektiva, da uresničuje sklepe organov upravljanja, ker le s tem si bomo ustvarili močno gospodarsko bazo za naše nadaljnje delo. Zoper vse, ki se ne bodo držali sklepov, pa naj kolektiv ukrepa.

Sestanek je bil koristen in bo njegovi rezultati prav gotovo vplivali na boljše nadaljnje delo v proizvodnji. Rigo

DRUGI BIENALE INDUSTRIJSKEGA OBLIKOVANJA

Vsaki dve leti odpre MODERNA GALERIJA v Ljubljani svoja vrata za kulturno manifestacijo, ki je pomembna v določenem smislu tudi za naš kolektiv. Ta kulturna prireditvev — Bienale industrijskega oblikovanja — namreč omogoča prikaz in primerjavo najlepših in najboljših industrijsko izdelanih predmetov, predvsem za široko potrošnjo, v zadnjem času pa sta se pridružila temu prizadevanju celo oba slovenska velikana črne metalurgije »Litostroj« in Železarna Jesenice, ki sta vnesla elemente oblikovanja v strojogradnjo, kar je v vzhodnem svetu že ustaljena praksa.

Kot je izjavil predsednik mestnega sveta Ljubljana in predsednik organizacijskega komiteja BIO, ing. arh. Marjan Tepina, je industrijsko oblikovanje zavestno prizadevanje, da se strojno in serijsko izdelani predmeti ne bi odlikovali le s tehnično popolnostjo, marveč tudi z dopadljivo podobo, še več, z umetniškimi izrazom svoje podobe in z največjim soglasjem obeh je ena izmed najmlajših ustvarjalnih disciplin našega časa.

Pomen bienala je predvsem v prizadevanju za dvig kvalitete industrijskega oblikovanja in vseh področij, ki so povezana z

njim. Mišljen je predvsem razvoj in vpliv, ki ga prinaša industrijsko oblikovanje kot metoda dela v vse faze proizvodnje, v ekonomičnost, v strukturalno in funkcionalno bistvo proizvodnje ter v celotno likovno spremljavo izdelkov od projekta do izvedbe, transporta in prodaje, vse do njegove vključitve v uporabo. Siste-

matično razvijanje oblikovanja lahko postopoma zagotovi:

- večjo gospodarnost;
- večje možnosti izvoza na zahtevna tržišča;
- razvoj lastnega kreativnega dela in izraza;
- večjo uporabo kvalitetnejših dobrin.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Po sklepu brigadirskega sestanka

je bilo informativno predavanje »Normiranje v industriji«

Predavala sta Okoren Hinko in Venc Danilo, predavatelja na Višji šoli za organizacijo dela v Kranju.

Navzoči so lahko spoznali zamotanost pri določanju normativov. Nazorno je bilo podano, da je osnova pri določanju normativov predhodno urejena dokumentacija, ki je pogojena po znanstvenih izsledkih.

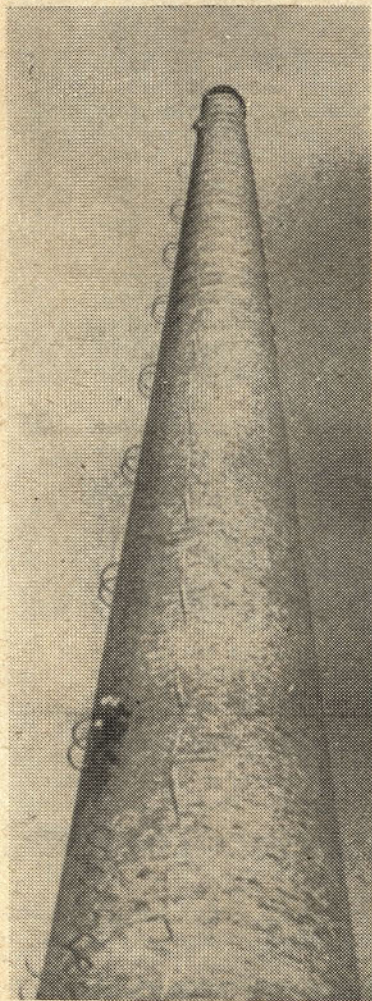
V celoti je bilo predavanje zanimivo, vendar bi morala biti tako obsežna snov podana bolj podrobno. Občutiti je bilo, da niso uspeli predavatelji v celoti prepričati navzoče o oblikovanju, o časih v proizvodnji, o značilno-

stih, o fazah dela, o tehnoloških postopkih, o vsebini snemalnega lista itd.

Po vsem iznešenem na obeh predavanjih lahko zaključimo:

- narediti je treba analitsko oceno delovnih mest;
- odločiti se za novo organizacijo podjetja;
- organom upravljanja predlagati, da se priprava dela izpopolni.

Morda niso to vsi in najboljši predlogi. Prav gotovo pa bi morali v zimskem obdobju organizirati predavanje o tej materiji za določene osebe, vendar v daljšem časovnem obdobju. J. A.

Popravilo in čiščenje 70-metrskega dimnika ni lahko delo.

vsem tehničnim kadrom, predvsem članov ZK, o gornjih vprašanjih, ker smatra, da nosi največjo odgovornost prav ta kader za sedanje stanje v tovarni. Po krajšem uvodu sekretarja TK ZK je bilo v poročilu tov. direktorja nakazan niz problemov, katere bo potrebno v prihodnje rešiti. Ti problemi niso takšnega karakterja, da jih ne bi bilo mogoče realizirati, vendar bo potrebno

Drugi bienale industrijskega oblikovanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

Celotno razstavno gradivo BIO je razdeljeno na 15 skupin:

1. pohištvo,
2. svetila,
3. tekstil,
4. konfekcija in usnjena galanterija,
5. gostinska in gospodarska oprema,
6. optični predmeti,
7. električni stroji,
8. stroji, izdelki strojogradnje,
9. lažja prometna sredstva,
10. komunalna oprema,
11. arhitektonski detalji,
12. športna oprema,
13. igrače,
14. embalaža,
15. vizuelne komunikacije (plakati, prospekti, katalogi, vabila, sporedi, koledarji itd.).

Navajam te detajle, ker omogočajo vpogled, katera področja je zajelo industrijsko oblikovanje.

stava, ki se je udeležuje 12 držav. Žirijo so sestavljali:

Ing. arh. Gillo Porfles, Milano — Italija; ing. arh. Ake Huldt, Stockholm — Švedska; ing. arh. Tomas Maldonado, Ulm — Zahodna Nemčija; ing. arh. Paul Reyly, London — Anglija; ing. arh. Jurij Solovjev, Moskva — Sovjetska zveza; nig. arh. Karl Schwatz, Wien — Avstrija; ing. arh. Stojan Čelič, Beograd; ak. kip. Zdenka Munk, Zagreb; ing. arh. Vlad. Braco Mušič, Ljubljana; ing. arh. Zvonimir Radič, Zagreb; ing. arh. Edo Ravnikar, Ljubljana; ing. arh. Venčeslav Tihter, Zagreb.

Svoje izdelke so predložile tudi druge steklarne, vendar jim je žirija zavrnila večino izdelkov, nekaterim pa vse, tako da na BIO sploh niso zastopane. Zanimivo pa je, da je zastopana mala steklarna Prokuple, in sicer s servisom za pecivo iz dimnega stekla.

so bili vabljeni direktorji gospodarskih organizacij, predstavniki gospodarskih združenj in nekateri vidni oblikovalci. Vabilo sem dobil tudi jaz, vendar prepozno, ker sem bil na letovanju v Pulju, kar je velika škoda, ker bi na tem razgovoru lahko lepo prikazal stanje in odnos do industrijskega oblikovanja v naši delovni organizaciji, ki bi kot proizvajalec in izvoznik skoro izključno le potrošnih dobrin in embalaže ne mogla biti ravnodušna ali celo mačehovska do te važne dejavnosti. To pa je že tema za drug obširnejši članek. Zanimivo je navesti za primerjavo odnos Gospodarske zbornice Slovenije, ki je oblikovalca Steklarne Papež Franca na seji 8. 7. 1966 imenovala za člana Strojne komisije za industrijsko oblikovanje pri Gospodarski zbornici SR Slovenije, kar je lepo priznanje za dosedanje delo na tem področju.

kaže konkretno v posmehovanju, izolaciji od proizvodnje pa do nepravilnega nagrajevanja, v splošnem nerazumevanju za to razmeroma še novo dejavnost, ki pa bo prinesla kolektivu in skupnosti veliko gospodarskih korist.

Zanimivo je, da so to spoznali že tudi v Sovjetski zvezi, kjer imajo še državno plansko gospodarstvo, ki je elementarno različno od kapitalističnega sistema, industrijsko oblikovanje pa je po zakonu obvezno. Na čelu najvišje ustanove »Inštituta za industrijsko estetiko«, ki spada direktno pod svet ministrov zvezne vlade, je ing. Jurij Solovjev, ki je bil tudi član žirije na II. BIO v Ljubljani.

Podoben odnos do oblikovanja kot važnega faktorja v mednarodni menjavi kažejo mnogo še mlade afriške države, dočim je na zapadu oblikovanje priznana, cenjena in spoštovana kategorija dejavnosti in močno orožje v konkurenčnem boju kapitalistič-

Organi upravljanja podjetja so v zvezi z izvajanjem načel gospodarske reforme z namenom, da zboljšajo delovno disciplino, izdali ustrezne ukrepe, vendar se zadnje čase ugotavlja, da se je stanje v pogledu izpolnjevanja delovnih dolžnosti in discipline izredno poslabšalo, da se sprejeti ukrepi ne upoštevajo, kar pa znatno vpliva na naše delovne uspehe. Ob upoštevanju, da ti ukrepi niso imeli značaja enkratnega akta, temveč da je bila njih smotrnost ta, da ostanejo v trajni veljavi, izdajam v zvezi z izvajanjem razporeditve delovnega časa in izboljšanje delovne discipline naslednje

ODREDBO

1. Delovni čas v posameznih enotah se mora upoštevati tako, da traja

- a) od 5. do 13. ure
- od 13. do 21. ure
- od 21. do 5. ure naslednjega dne.

Vhod v podjetje se dovoljuje 30 minut pred uro.

- b) od 6. do 14. ure

Kdaj traja delovni čas v posameznih enotah, je splošno znano ter dajejo za to točnejša pojasnila posamezni vodje enot.

2. Član kolektiva, ki neopravičeno zamudi začetek delovnega časa in ni pravočasno na delovnem mestu, ima pravico vstopiti v obratne prostore, vendar se njegova zamuda vpiše v posebno knjigo. Če v teku treh mesecev član kolek-

tiva 3 krat zamudi, se mora zadeva obravnavati kot hujša kršitev delovne dolžnosti. Članu delovne skupnosti se odšteje čas odsotnosti od rednega delovnega časa in sicer tako, da se mu odbije za vsako zamudo od ene ure, ena ura. Če tudi v teku naslednje ure ne pride na delovno mesto, se šteje kot da je neopravičeno izostal.

Za vse izostanke se mora vrniti premoženjska škoda po določenih začasnega sklepa.

3. Zabranjeno je kakršnokoli zapuščenje delovnega mesta ali odhajanja izven območja tovarne v delovnem času brez odobritve odgovorne osebe. Kdor želi v delovnem času oditi iz podjetja, mora pri vratarju pustiti ustrezno propustnico, ta pa je dolžan, da vpiše uro izhoda in ponovnega vhoda v podjetje.

4. Vsi člani delovne skupnosti, zlasti pa vodje služb in enot, so dolžni paziti na večjo štednjo in racionalno uporabo surovin in ostalega materiala, zlasti na opeko, papir, uporabno železo in ostalo ter tako pripomoči k zmanjšanju stroškov. Še uporabni material je treba shraniti na primer-no mesto ali ga dati v skladišče, ostali material pa na posebno mesto, ki je določeno za odpadne stvari.

5. S podpisom te odredbe prevzemajo vodje služb in enot materialno odgovornost, kakor tudi disciplinsko, da bodo o vsebini odredbe poučili člane svojih enot, kajti neupoštevanje odredbe bo predstavljalo kršitev delovne dolžnosti, za kar se bo izrekel ukrep in dosledno zahtevala povrnitev materialne škode.

Direktor: Jože Klanšek

Na priporočilo Savezne priredne komore je Steklarna Hrastnik za razstavo BIO po sklepu in odločbi UO predložila v 5. skupino spadajoče izdelke:

1. servis za vino — 8 delni;
2. garnituro kozarcev — 18 delni;
3. garnituro kozarcev — 18 delni;
4. servis za kompot — 7 delni;
5. posodice s pokrovom — 3 delne.

V celoti 54 eksponatov. Vsi ti eksponati so bili do zadnjega sprejeti na razstavo in v katalog BIO. Originalni idejni osnutki za vse izdelke so bili projektirani v Steklarni Hrastnik, oblikovalec pa je bil Papež Franc. Vse na razstavo namenjene izdelke je pregledala posebna mednarodna žirija, ker je BIO mednarodna raz-

Glede naših eksponatov je bila komisija mnenja, da kažejo veliko sigurnost v oblikovanju — vsi predloženi izdelki so bili sprejeti na razstavo, bili bi pa ocenjeni še boljše, če bi bili izdelani iz boljšega stekla. Izdelani so bili namreč iz navadnega stekla iz »C« kadne peči.

Zaradi časovne stiske nismo poslali nobene svetilke, naš povprečni asortiman namreč ne ustreza v celoti pogojem, ki jih zahteva komisija, ampak bolj trenutni modi.

Po otvoritvi BIO in prvih vtisih je uredništvo DELA skupno z Gospodarsko zbornico Slovenije priredilo dne 13. 8. 1966 »Razgovor za okroglo mizo« o industrijskem oblikovanju. Na razgovor

Na tem »Razgovoru za okroglo mizo« je ponovno govoril predsednik Mestnega sveta Ljubljane ing. arh. Tepina. V govoru, ki ga je objavilo tudi »Delo«, je nakažal, da je ena izmed nalog reforme tudi to, da ne bomo izvažali le klobase in slivovko, pa še to pod ceno, ampak da bo treba izvažati tudi pamet, to je umske proizvode, kar je poseben pomen industrijskega oblikovanja, ki bi ga morali podpreti v podjetjih, predvsem inteligentni. Nakazal je dalje, da je zaenkrat še razumljivo, da ima delovni človek-proizvajalec še nerazčiščene pojme o oblikovanju, da pa je nepošte-no od inteligentov, da imajo iz različnih razlogov negativen odnos do oblikovanja. Ta odnos se

nega sveta. Kdor tam tega ni pravočasno spoznal, je plačal to spoznanje neredko z izgubo naročnikov in gospodarskim propadom.

Vsako industrijsko in tudi drugo estetiko in njen pomen za človeško družbo zanikajo le Kitajci in njih sateliti, kar je razumljivo, ker imajo probleme še z najosnovnejšo preskrbo in življenjskim standardom za svoje več stotilijonske množice. Nerazumljivo pa je početje nekaterih posameznikov v našem kolektivu, ki si štejejo v posebno zaslug, kadar zabijejo gol industrijske-mu oblikovanju, in tistih, ki temu ploskajo; vsak tak gol že občuti ves kolektiv nekje, kjer vsakogar najbolj boli.

Papež Franc

PROBLEMI IN DEJAVNOST MLADIH

DEJAVNOST MLADINE PO IV. PLENUMU CK ZKJ

V razpravi o poročilih in sklepih IV. plenuma CK ZKJ so mladi našega kolektiva poudarili, da bo potrebno tudi v organizaciji zveze mladine aktivno delovati v smislu ciljev in sklepov IV. plenuma CK ZKJ.

Prvi koraki na tej poti so bili že storjeni. ObK ZM Hrastnik je na svoji seji poudaril kot prvo odgovornost do izvršitev zadanih nalog in funkcij, ki so poverjene mlademu človeku. Dogajalo se je namreč zadnja leta, da so bili mladi izvoljeni v sekretariate in komiteje zveze mladine, kasneje pa so zanemarjali vestno opravljanje funkcije, katero jim je poverila mladina. Zaradi te malomarnosti in neodgovornosti se je pokazala nedejavnost mladih, čeprav bi večina mladih rada delala, pa ni bilo odgovornih akti-

pa sta bila izvoljena dva mlajša mladnica, ki sta v preteklem obdobju pri delu v tovarni pokazala, da sta vredna, da nas zastopata v občinskem merilu. Izključena mladina sta člana ZK. Sprašujemo se, kaj bo v zvezi s tem ukrenila njihova OO ZK? Enako bo kadrovska komisija pri TK ZM steklarne skupno s komitejem naredila analizo in na podlagi mnenja celotnega komiteja odstranila tiste, ki s svojo pasivnostjo ali malomarnostjo ne izpolnjujejo nalog in tako zavirajo razvoj in delo organizacije zveze mladine v kolektivu. Izhajamo iz predpostavke, da moramo naprej urediti v svojih vrstah, kadrovske urediti organizacijo in šele potem razpravljati o drugih problemih. Da pa nam bo to uspelo, bo potrebna vsekakor po-

Z izleta ferijalcev — Varaždinsko pokopališče.

Ugotovitev, da ni mladih v organih upravljanja ter le malo v vrstah komunistov, bo še nadalje pogojevala problem neizkušeniosti in verjetno manjše odgovornosti, ker se mladi zaradi neangažiranosti ne bodo niti mogli naučiti vsega potrebnega za bodoče uspešno delo v politični in samoupravni dejavnosti. Verjetno lahko pričakujemo, da bo zaradi tega nastala tu vrzel, ki lahko precej škodi v bodočem vključevanju mlade generacije v družbeno-politično aktivnost v kolektivu.

Mladim se večkrat tudi ne zapajajo določene funkcije, kar se delno opravičuje, saj jih poleg mladinske organizacije, ki pa žal nima enak status z ostalimi družbeno političnimi organizacijami, nihče ne izobrazuje in resneje pripravlja za bodoče delo. Sprašujemo se, kdo bo po odhodu starejših prevzel funkcije in jih uspešno tudi opravljal v vrstah sindikata, OO ZK in drugje, če tu sedaj skoraj ni mladih, ki bi se učili in resno pripravljali za bodoče aktiviste. Ali je res edini krivec organizacija ZM?

Mislím, da bo potrebno tudi na tem področju stopiti korak naprej in tako podpreti misli IV. plenuma CK ZKJ.

Gornje se nanaša predvsem na stanje v našem kolektivu, menim pa, da drugje ni mnogo boljše.

ŠPORT IN REKREACIJA

Po končanih III. delavskih športnih igrah proizvajalcev stekla Jugoslavije, ki so bile za športnike našega kolektiva izredno uspešne in to predvsem po zaslugi njih samih kakor tudi nekaterih zares odličnih organizatorjev, je nastalo že tradicionalno zatišje, če izvezamo strelce in nogometaše.

Takšno stihijsko delo je povsem v nasprotju z načeli rekreacije delovnega človeka. Rekreacija kot izredno pomemben vir produktivnosti se mora v kolektivu gojiti skozi vse leto in ne le kampanjsko 2 meseca pred vsakoletnim odhodom na športne igre steklarjev Jugoslavije.

Ali imamo pogoje za takšno rekreacijo? Imamo le skromne pogoje, manjka še mnogo in to predvsem: športni referent v podjetju, več manjših igrišč (košarka, rokomet itd.), dobro organiziran rekreacijski odbor, ki bo delal skozi vse leto. Potrebno bo načrtno izločnaje finančnih sredstev za rekreacijo. Pri vsem tem morajo pomembno vlogo odigrati organi upravljanja, sindikat in mladinska organizacija.

V kolektivu imamo nad polovico žena, nimamo pa skoraj nobenih pogojev za ženski šport, če izvezamo strelke in eventualno odbojkašice. Ali ne bi tudi rekreacija mnogo pomenila pri praci (Nadaljevanje na 4. strani)

Rokometašice Steklarne — nekoliko zakasnela slika iz Skopja.

vistov. Teh aktivistov pa ni nihče klical na odgovornost, niti niso bili kaznovani, na letnih konferencah pa se je ugotavljala nedejavnost »zaradi objektivnih vzrokov«.

Enako se je dogajalo tudi letos, zato je ObK ZM trdno sklenil, da se morajo ti aktivisti odstraniti, na njihovo mesto pa naj mladi izvolijo mladince, ki bodo res z veseljem in vso odgovornostjo opravljali prevzete naloge, katere jim nalaga družba, oziroma tisti ki so jih izvolili.

V zvezi s tem je ObK Hrastnik z javnim glasovanjem izključil iz komiteja več mladincev in mladink, ki se niso zavedali svoje odgovornosti. Vsi prisotni so se enotno strinjali, da morajo biti vsi takšni elementi izobčeni iz komiteja, ker s svojo neaktivnostjo in neodgovornostjo samo škodujejo organizaciji. S tem sklepom sta bila iz ObK ZM Hrastnik izključena tudi dva naša mladince. Na njihovo mesto

moč organizacije zveze komunistov v kolektivu in predvsem njih mladih članov.

AKTIVNOST AKTIVOV ZM

Res je, da je mladinska organizacija stopila pri svojem delu v kolektivu korak naprej, vendar moramo še vedno trditi, da aktivni ne izvršujejo vseh osnovnih nalog kot neposredni organizatorji aktivnosti mladih. Tega so v veliki meri krivi objektivni vzroki, vsekakor pa tudi subjektivni. Med subjektivne vzroke spadajo predvsem neodgovornost, nesamoiniciativnost, kakor tudi brezbriznost posameznikov do reševanja posameznih problemov. Med objektivne vzroke pa spadajo predvsem pomanjkanje dobrih kadrov, kar izvira iz premajhnega števila mladih v vrstah ZK in organov upravljanja, pogoji dela, razdrobljenost po izmenah in obratih ter premajhna pomoč ostalih družbeno-političnih organizacij pri reševanju mladinske problematike.

Rokometaši, ki so se v Skopju odrezali zelo dobro

PROBLEMI ZAPOSLOVANJA INVALIDOV - INVALIDSKO ZAVAROVANJE

V zadnjih dveh letih se je število delovnih invalidov pri našem podjetju močno povečalo. Vedno težje je za take ljudi dobiti primerno zaposlitev oziroma delovno mesto v podjetju.

Glede na to bomo skušali prikazati, kakšno je trenutno stanje v podjetju in kateri problemi najbolj pogosto izstopajo ob priliki, ko je treba nekega na novo nastalega delovnega invalida zaposliti in mu nuditi ustrezno delovno mesto.

Trenutno je pri podjetju zaposlenih 25 delovnih invalidov in 9 vojaških invalidov. Vse te osebe imajo pravico biti zaposlene na njim primernih delovnih mestih.

Ceprav podjetje razpolaga z določenim številom tako imenovanih invalidskih delovnih mest, ni vedno mogoče zaposliti novo nastalega invalida na enega izmed tem mest iz razlogov, ki jih bomo kasneje navedli.

Invalidsko delovno mesto po podjetjih določa po zakonu posebna komisija, ki jo imenuje pristojni občinski organ za delo. Ker pa so bila v zadnjih letih ustanovljena nekatera nova delovna mesta in ker se je proces dela toliko spremenil, da niso več primerna za zaposlovanje invalidov, bo potrebno v doglednem času izvršiti revizijo dosežanih delovnih mest, ki so predvidena za delovne invalide. V našem primeru so vsi delovni invalidi zaposleni na tistih delovnih mestih, ki ustrezajo njihovim delovnim zmožnostim, če upoštevamo porast števila oseb, ki so morala na drugo delo po ocenitvi invalidske komisije v letu 1965/66, t. j. 10 oseb, in če se bo to število večalo, bo nastalo vprašanje, kam s takimi osebami. Vse to nam narekuje, da bomo morali sčasoma premeščati zdrave delavce na neinvalidska delovna mesta, seveda ob zagotovitvi vseh pridobljenih pravic in pogojev glede osebnega dohodka, strokovne usposobljenosti in podobno. Premestitve zdravih delavcev morajo biti izvršene s potrebnim aktom in vsekakor s protovoljnimi pristankom zdravega delavca, da bi se ta ne čutil prikrajšanega. V nasprotnem primeru pride lahko do nevarnih nasprotovanj med zdravimi in manj zmožnimi delavci. Premestitve morajo potekati počasi glede na to, da ni vsaka invalidna oseba za vsako invalidsko delovno mesto. Na eni strani moramo namreč upoštevati invalide preostale zmožnosti za delo, njegovo splošno zdravstveno stanje in njegovo strokovno usposobljenost, na drugi strani pa zahteve delovnega mesta, pogoje dela in podobno.

Premestitve bodo torej morale biti izvajane šele takrat, ko bodo nastali zadovoljivi pogoji tako na eni kot na drugi strani.

Določene težave nam delajo tudi sedanji predpisi o invalidskem zavarovanju, ker zahtevajo, da moramo invalide zaposliti na drugem ustreznem delovnem mestu. Tu so težave glede kvalifikacijskih stopenj, predizobrazbe invalida oziroma prakse itd.

Poleg naštetih problemov v po-

gledu zaposlovanja invalidov se pojavljajo še nekateri drugi, ki izvirajo iz določenega načina ukrepanja posameznih odgovornih oseb ali strokovnih služb pri konkretnem reševanju teh problemov.

Nikakor ne moremo govoriti, da organi podjetja nimajo razumevanja za invalidsko problematiko. Prav nasprotno — trdimo lahko to, da se v zadnjem času sodelovanje med odgovornimi vodji v obratih in strokovnimi službami, ki so udeležene pri reševanju, znatno izboljšuje, razen nekaj poedinih oseb.

Zasledimo tudi primere, da posamezne odgovorne osebe premeščajo delovne invalide na druga delovna mesta brez posvetovanja s strokovno službo, kar ima lahko za posledico izgubo skladnosti med invalidovimi preostalimi zmožnostmi in psihofizičnimi zahtevami delovnega mesta. Invalid se na ta način lahko znajde na delu, za katerega je dvomljivo, če obstoja medicinska ali poklicna indikacija.

Če pa invalidi niso zaposleni na tistih delovnih mestih, na katera naj bi se po mnenju invalidske komisije lahko namestili, se lahko pripeti, da tak invalid izgubi vse pravice iz invalidskega zavarovanja brez svoje krivde. Smemo pa računati, da pride v takem primeru do nesreče oziroma nezgode pri delu. V takem primeru bi sledile neljube posledice tako za podjetje kot za samega invalida.

Za pravilno reševanje teh vprašanj, katera bodo vse bolj izstopala kot problem, bi lahko koristili naslednji ukrepi:

1. Na invalidskem delovnem mestu je treba praviloma nameščati najprej invalide ali delavce z zmanjšano delovno sposobnostjo in šele nato, če teh ni in je nujno potrebno, ostale zdrave delavce prenesti. Če je zdrav delavec zaradi potreb proizvodnje razporejen na invalidsko delovno mesto, je treba smatrati njegovo zaposlitev tam kot začasen ukrep.

2. Glede invalidov, ki so še razmeroma mladi in izpolnjujejo pogoje za prekvalifikacijo, naj bi se podjetje načelno orientiralo na tiste mere in ukrepe, ki bi omogočili njihovo uspešno poklicno preusmeritev za opravljanje drugega dela skladno z njihovimi preostalimi zmožnostmi. Glede na vrsto in značaj naše proizvodnje bo omenjeni postopek možen le v omejenem obsegu in še vedno ne predstavlja zadovoljive rešitve, vendar bo kljub temu pripomogel k delnemu zmanjšanju nerešenih problemov.

3. Vodstva obratov si bodo morala urediti primerno evidenco tako invalidskih delovnih mest kot invalidnih oseb in to tekoče spremljati. Pri ukrepanju v zvezi z invalidnimi osebami, zlasti če gre za nameščanje ali premeščanje z enega na drugo delovno mesto, se bodo morala vodstva obratov predhodno posvetovati s socialno in zdravstveno službo. Te pa so dolžne nuditi vso strokovno pomoč.

4. Izvršiti ponovno revizijo vseh delovnih mest v podjetju. Z

rekonstrukcijo podjetja so bila ustanovljena nekatera nova in ukinjena nekatera stara delovna mesta. Pri reviziji delovnih mest bi jih morali v sedanjem seznamu črtati, druge nove pa vnesti v novi spisek.

Da bi v bodoče število zdravstveno manj zmožnih oseb ne naraščalo tako hitro kot v zadnjih letih, bi bilo dobro izvesti naslednje ukrepe:

1. Pooprstiti zdravstveno selekcijo ob sprejemanju novih delavcev, zlasti če gre za notranji obrat. V delovno razmerje naj bi sprejemali le take osebe, ki imajo popolnoma zdrave dihalne organe, prebavni trakt, zobovje in ustno votlino.

2. Predpisani občasni zdravniški pregledi delavcev naj bodo še bolj temeljiti in sistematični.

3. Novospreditim delavcem omogočiti daljšo dobo načrtnega uvajanja v delo in zlasti sezna-

njanje z nevarnostmi pri delu.

Poskusili smo nakazati nekaj sugestij v zvezi z invalidsko problematiko v podjetju. Čeprav postaja število manj zmožnih oseb iz leta v leto večje in s tem uspešno reševanje zaposlitve iz leta v leto težje, sodimo, da se pravilna politika do takih delavcev izraža edino le v stališču, ki ga je podjetje sicer tudi doslej zavzemalo, to je, da najdemo na vsak način za vse naše delavce, ki so postali delovni invalidi ali so pri težkem delu opešali, možnost primerne zaposlitve v naši sredini. Le s takim odnosom do invalidnih oseb bomo dosegli, da bodo ti delavci osebno bolj zadovoljni, da se ne bodo počutili manj vredne in za družbo odveč, obenem pa jim omogočili, da bodo uspešno sodelovali v proizvodnji do odhoda v zasluženi pokoj.

J. A.

PROBLEMI IN DEJAVNOST NAŠE MLADINE

(Nadaljevanje s 3. strani)

vilnem razvoju dekleta — žene? Prepričan sem, da vse preveč razpravljamo o objektih, le redko pa o človeku.

Ali bomo za prihodnje steklarске igre pričeli s pripravami zopet mesec ali dva pred odhodom? Ali res nimamo toliko finančnih sredstev, da bi zaposlili referenta za rekreacijo in zgradili osnovne športne objekte v neposredni bližini, kjer delajo in živijo člani kolektiva?

Menim, da o tem v bodoče ne bomo smeli samo razpravljati, temveč tudi dejansko pristopiti k delu.

LETOVANJE FERIALCEV

Letos je prvič letovalo v Zadru in Makarski 5 skupin ferialcev našega kolektiva. Mladinci — ferialci našega kolektiva so pokazali izredno zanimanje za ceno letovanje, saj stane 10-dnevno letovanje s prevoznimi stroški v Zadru le 125 N-din. V letoviščih počitniške zveze se združujejo mladi vseh republik in tako vsako letovišče predstavlja majhno Jugoslavijo. Izrednega pomena je takšno letovanje zaradi cenečnosti in še predvsem vzgoje mladega človeka. V letoviščih je uveden namreč poseben red, ki velja za vse mladinske domove in se vsak prestopok kaznuje z odstranitvijo iz letovišča. Letoviščarji imajo torej določene obveznosti, zato jim organi upravljanja letovišča na drugi strani nudijo tudi ugodnosti. V domu je organizirana zabava s posebnim kulturno-zabavnimi večeri, skupinski ogledi znamenitosti kraja, kjer je letovišče in drugo. Letovišča poleg kopanja še izrecno skrb za rekreacijo in imajo v ta namen uvedeno športno službo, ki organizira razna tekmovanja. Omeniti velja tudi to, da v vseh teh organih, ki organizirajo zabavo ali rekreacijo, aktivno sodelujejo izbrani letoviščarji na posebnih zborih letovalcev takoj

pri prihodu v letovišče.

V času poročanja smo dobili že mnenja letovalcev prve naše skupine iz Zadra, ki o organizaciji letovišča govore samo pohvalno.

Ta dejavnost mladih v našem kolektivu je mlada, če je to že stara praksa v mnogih kolektivih širom domovine. V nekaterih kolektivih celo mladi ob začetku leta sestavljajo plane dopustov in jih predlagajo organom upravljanja, tako da bi omogočili čim večjemu številu mladih, da v poletnem času letuje v domovih Počitniške zveze.

Glede na izkušnje in želje mladih bomo morali prihodnje leto še razširiti aranžmaje z letovišči na Jadranu in tako omogočiti čim večjemu številu mladih, da koristijo ugodnosti te izredno pomembne organizacije za mladega človeka.

V letošnjem letu je število članov počitniške zveze v našem kolektivu izredno naraslo, s tem v zvezi pa tudi aktivnost. Menimo, da je tudi to pomembno delo z mladimi, da jim pokažemo kulturne, zgodovinske in naravne lepote naše ožje in širše domovine, kajti zadnji kongres Zveze mladine Slovenije poudarja, da je nujno preiti iz zastarelih oblik dela na sodobnejše, ki na zanimivejši način aktivira mlado generacijo.

Če omenimo samo nekaj akcij, kot izleti v Kranj, Begunje, Bohinj, Zagreb, Varaždin in drugam, lahko trdimo, da je bilo delo zares uspešno.

Janez Strgaršek

.....

Dapisujte v naš list!

.....

RAZVOJ JUGOSLAVIJE DO 1970

UVOD

Zvezna skupščina je v mesecu juliju sprejela družbeni plan razvoja Jugoslavije do leta 1970. Člane delovne skupnosti želimo preko našega glasila seznaniti z glavnimi značilnostmi razvoja, in sicer v prvi vrsti s področij, ki so zanimiva z vidika proizvodnje in družbenega standarda. Poudariti je treba, da ta perspektiva sloni na redno doseženih rezultatih dela in možnostih, ki jih pogojuje oblika dela. Predstavlja tudi realizacijo načel gospodarske reforme in stabilizacijo gospodarstva ob vključevanju v mednarodno delitev dela. Po drugi strani pa predstavlja ta plan splošno orientacijo in osnovo za družbene pláne republik in drugih družbeno-političnih skupnosti ter delovnih organizacij. Na enak način bodo v tem glasilu objavljeni plani razvoja Slovenije, naše komune in delovne organizacije. Istočasno bomo poskušali s primerjalno analizo podati pozitivne rezultate ali pomanjkljivosti, ki se pojavljajo ob realizaciji razvoja.

Ce še upoštevamo, da so planske naloge zavestno prevzete dolžnosti in ker je naloga celotne naše skupnosti ta, da jih realizira, bo vsak član lažje in popolneje razumel in izpolnjeval naloge, če bo seznanjen z vsesplošnim gospodarskim razvojem. Ker pa predstavlja predmetna obrazložitev razvoja samo del družbenega plana, oziroma je podan v skrženi obliki s poudarkom na pomembnejših panogah, bomo članom delovne skupnosti v našem glasilu odgovarjali na posamezna pismeno poslana vprašanja uredništva.

Predno pa bomo podali razvoj, naj omenimo nekatere značilnosti preteklega obdobja. Za pretekli razvoj je značilen porast in krepitev temeljev družbeno-politične ureditve. Tako zaznamujemo porast družbene lastnine, močan vzpon produkcijskih sil in dinamičen razvoj proizvodno — družbeno socialističnih odnosov. Tudi svobodno delo in samoupravljanje po vsebini ne zaostajata, vendar pa ravno vprašanje vzpostavljanja odnosov med družbenimi skupnostmi in delovnimi organizacijami ni vselej sledilo hitremu razvoju produkcijskih sil in zamislim o razvoju družbenih odnosov. To je oviralo, da se ni še bolj razvijalo samoupravljanje v vseh dejavnostih.

Narodni dohodek se je v primerjavi s predvojnimi povečal za 3 krat. Industrija je postala prevladujoča gospodarska dejavnost in je največ pripomogla k družbeno-ekonomski preobrazbi dežele. Produktivnost dela je dobila svojo ekonomsko veljavo v letih 1957-64. V razvoju produkcijskih sil so bili doseženi veliki uspehi, vendar so se pokazale slabosti v investicijski politiki, to pa zaradi nedograjnosti gospodarskega sistema in samoupravljanja, posebno pa so bile posledica okoliščine, da delovne organizacije niso bili glavni nosilci razširjene reprodukcije.

Za zadnjo dobo gospodarskega razvoja so bili značilni: nestanovitnost na trgu, naraščanje cen, nesorazmerja med cenami, inflacijski pojavi itd. To je spravilo posamezne panoge v neugoden položaj. Glavni povzročitelj vsega tega so bila nesorazmerja med razpoložljivimi sredstvi in potrošnjo, zlasti med splošno in investicijsko. Tako stanje je zahtevalo revolucionarne gospodarske posege, ki imajo svoj temelj v gospodarski reformi iz leta 1965. Delovanje reforme pa mora pomeniti kontinuirani akt za usvaritev pogojev:

— za odločno krepitev vloge in odgovornosti neposrednih proizvajalcev in delovnih organizacij, da postanejo glavni nosilci celotne družbene reprodukcije,

- prostejšo razporeditev akumulacije preko trga in cen,
- doslednejše uveljavljanje delitve po delu,
- prostejše delovanje trga.

Čeprav smotri reforme še niso doseženi, se kažejo rezultati v tem, da se je gospodarstvo usmerilo k intenzifikaciji proizvodnje. Ta proces pa je na raznih sektorjih proizvodnje in tudi potrošnje neenak. Zato se kažejo neskladnosti med blagovnimi in kupnimi skladi. Čuti se tendenca nadaljnega naraščanja cen. Hitrejše reševanje teh vprašanj bo pripomoglo k doslednejšemu uveljavljanju smotrov reforme, ki so bistvena podlaga za oblikovanje gospodarske politike v naslednjih petih letih.

GLAVNI GOSPODARSKO-POLITICNI CILJI IN TEMELJI RAZVOJA

V skladu z resolucijo Zvezne skupščine o smernicah za izdelavo družbenega plana, spričo nujnosti, da se še bolj stabilizirajo pogoji za razvoj in delo delovnih organizacij in delovnih ljudi, in upoštevajoč:

- sedanjo razvitost in velike spremembe v dosedanjem družbenem in gospodarskem razvoju;
- objektivne tendence nadaljnega hitrega razvoja dežele;
- oceno sedanjega stanja z njegovimi tendencami, so glavni cilji gospodarskega in družbenega razvoja v dobi od leta 1966 do leta 1970 tile:

1. Nenehna razst življenjskega standarda, zlasti osebne potrošnje, in pri tem večji delež osebnih dohodkov pri delitvi narodnega dohodka.

Življenjski standard mora bolj delovati kot eden najpomembnejših sektorjev za naraščanje proizvodnje in produktivnosti dela. S sorazmernim zmanjševanjem nekaterih oblik potrošnje, predvsem zmanjševanjem potrošnje administrativno-proračunskega značaja, moramo ustvarjati možnosti za postopno naraščanje dela narodnega dohodka, ki bo namenjen za življenjski standard. Do večjega deleža osebnih dohodkov mora priti tudi zaradi tega, ker

bodo osebni dohodki močnejše pritegnjeni v proces zmanjševanja potrošnje, ki smo jo pretežno financirali iz družbenih sredstev.

2. Nadaljnji razvoj socialističnih družbenih odnosov, posebno pa še večja vloga neposrednih proizvajalcev in delovnih organizacij v celotnem družbenem procesu reprodukcije.

Neposredni interes in ustvarjalnost delovnih ljudi naj postane v polni meri glavna opora in gibalno družbenega, in zlasti gospodarskega razvoja. Možnost delovnega človeka, da odloča o pogojih svojega dela in delitvi doseženega dohodka v delovni enoti, v delovni organizaciji, ter v vseh drugih oblikah organiziranega dela, naj bo eden glavnih faktorjev skladnega in intenzivnega gospodarskega in družbenega razvoja in delitve po delu. V tej smeri je treba še naprej razširjati materialno osnovo družbenega samoupravljanja in še naprej razvijati družbeno-ekonomske odnose.

3. Pospešen razvoj nezadostno razvitih republik in krajev, da se zmanjša razlika v razvitosti.

Nezadostno razvita območja naj se v dobi od leta 1966 do 1970 razvijajo hitreje kot se povprečno razvija Jugoslavija kot celota. Hitrejši razvoj nezadostno razvitih območij je v planu eden tistih ciljev, ki bi s svojim uresničevanjem pripomogel k nadaljnjemu dinamičnemu in usklajenemu razvoju gospodarstva in družbe v celoti, kot tudi k nenehni krepitvi materialne osnove za enakopravnost naših narodov.

Zagotovitev hitrejšega razvoja nezadostno razvitih republik in pokrajin je v korist vsem narodom Jugoslavije; zato je tudi trajna naloga federacije, da ustvarja za gospodarjenje take pogoje, ki bodo tem območjem omogočili hitrejši razvoj.

Ti cilji so organsko povezani, tako da pomenijo hkrati tudi pogoj, da dosežemo pričakovani razvoj gospodarstva in družbeno-ekonomskih odnosov. Kot pogoj za njihovo uresničevanje in zagotovitev materialne osnove v naslednjih obdobjih pa je treba v razvoju produkcijskih sil v dobi od leta 1966 do 1970 uresničiti tudi tele

NALOGE

1. Stabilizacija gospodarstva, domače valute in cen.

Ukrepi za stabilizacijo morajo delovati tako, da bomo v njenih okvirih dosegli optimalno razvojno stopnjo, ki je eden prvih pogojev za realizacijo glavnih razvojnih ciljev do leta 1970.

S tem v zvezi je potrebno, da bo potrošnja do leta 1970 nižja za 3% od vseh razpoložljivih sredstev, da si s tem ustvarimo materialne pogoje za skladnejši razvoj blagovnih in kupnih skladov in za oblikovanje ustreznih rezerv na vseh ravneh, ker so rezerve pomemben pogoj za ohranitev gospodarske stabilnosti.

2. Intenziviranje gospodarjenja in celotne gospodarske in družbene aktivnosti ob modernizaciji in rekonstrukciji zmogljivosti ter ob bistvenem zboljšanju organizacije in tehnologije proizvodnje, oprte na moderne znanstvene dosežke.

Razvoj proizvodnje in produktivnosti dela v dobi od leta 1966 do 1970 mora biti odločno usmerjen v intenzivno izkoriščanje rezerv v že zgrajenem produkcijskem potencialu, v učinkovitejše poslovanje, smotnejše izkoriščanje razpoložljivih zmogljivosti ter v njihovo rekonstrukcijo in modernizacijo; pri tem pa je treba postopoma odpravljati sedanje strukturne neskladnosti, spodbujati integracijske procese ter ustreznejšo delitev dela, ki bo temeljila na specializaciji in kooperaciji, tako doma kot tudi s tujimi podjetji.

3. Vzpostavitev konvertibilnosti dinarja z usposobitvijo gospodarstva in ustvaritvijo pogojev za čim bolj široko vključevanje gospodarstva v mednarodno delitev dela v raznih oblikah gospodarskega sodelovanja s tujino ter s premagovanjem avtarkičnih težav v strukturi jugoslovanskega gospodarstva.

Veliko širše vključevanje v mednarodno delitev dela ob čedalje modernejših oblikah gospodarskega sodelovanja in menjave postaja v naslednji dobi eden prvih pogojev za učinkovitejši razvoj. To bo omogočilo, da se bolj opremo na pospešen razvoj dejavnosti, v katerih imamo primerjalne prednosti in s katerimi se gospodarstvo lahko konkurenčno integrira v svetovno gospodarstvo. Hkrati bo to zagotovilo, da bo produktivnost v razvitejših deželah bistveno bolj vplivala na raven in gibanje produktivnosti, s tem pa tudi na cene pri nas.

4. Hitrejši razvoj izobraževanja kadrov, znanstvenega dela ter uporabe znanstvenih in tehničnih dosežkov.

Dviganje izobrazbe in kulturne ravni prebivalstva, zboljšanje kvalifikacijske sestave zaposlenih, intenzivnejši razvoj in uporaba izsledkov znanstvenega raziskovalnega dela so med odločilnimi pogoji, da v dobi do leta 1970 uresničimo zastavljene razvojne cilje. Ustvarjati moramo pogoje, v katerih bo mogoče razvoj izobraževanja usmerjati tako, da bo bolj ustrezal potrebam po kadrih, ki jih bodo narekovali interesi delovnih organizacij.

Intenziviranje gospodarskega in družbenega razvoja v naslednji dobi terja, da vsi nosilci gospodarstva in družbeno ekonomske aktivnosti, posebno pa delovne organizacije v gospodarstvu, posvetijo še več pozornosti znanstvenemu raziskovalnemu delu, izkušnjam v proizvodnji in sodobnim tehničnim dosežkom ter da izsledke tega dela v največji meri uporabijo v vseh družbenih aktivnostih.

HITROST IN INTENZIVNOST RAZVOJA

Pričakujemo, da bo gospodarski razvoj še naprej hiter. Njegovе značilnosti in struktura pa se bodo spreminjale. Kvantitativno bo razvoj nekaj počasnejši kot v prejšnji dobi, zlasti v prvih letih petletnega obdobja. Občutno pa bo pospešen razvoj kvalitativnih elementov, produktivnosti in ekonomičnosti, kar bo zagotovilo hitrejšo naraščanje realnega življenjskega standarda.

Če izvzamemo za izhodišče te postavke, računa se, da bosta družbeni bruto proizvod in narodni dohodek naraščala povprečno za 7,5 do 8,5 % na leto. Pri tem se računa, da bosta proizvodnja in potrošnja prvi dve leti naraščali bolj umerjeno — pri tem osebna potrošnja v skladu s produktivnostjo dela — da pa bosta v naslednjih letih začeli naraščati pospešeno.

Industrijska proizvodnja bo naraščala približno za 10 %. Vendar se računa s tem, da bo rast v prvih dveh letih počasnejša. Vzrok za to bo v prvi vrsti premajhna proizvodnja električne energije in pomanjkanje nekaterih surovin in reprodukcijskega materiala, premajhna usposobljenost industrije za večji izvoz in zaostajanje graditve nekaterih zmogljivosti za proizvodnjo energije in surovin. Nekaj nižja bo rast proizvodnje pri gradbenih delovnih organizacijah. Prav tako se pričakuje bolj umerjeno naraščanje osebnega prevoza in drugih prometnih storitev.

Optimalna razmerja med zaposlenostjo, razpoložljivo akumulacijo, produktivnostjo dela in življenjskim standardom zahtevajo, da v primerjavi s prejšnjimi dobami zadržujemo hitrost zaposlovanja, zlasti v prvih letih, ko bomo morali pod vplivom reforme absorbirati predvsem sedanje relativne presežke delovne sile. Računa se, da bo število zaposlenih raslo za 2,5 do 3 % letno. Tudi s tem bo omogočeno, da zaposlimo ne le ves prirastek aktivnega prebivalstva, temveč da še naprej zaposlujeemo kmetijsko prebivalstvo v nekmetijskih dejavnostih, čeprav počasneje kot doslej.

Pri takem gibanju proizvodnje in zaposlenosti bo produktivnost dela v družbenem gospodarstvu naraščala povprečno za 6 do 7 % na leto.

Družbeni bruto proizvod in narodni dohodek se bosta po teh postavkah razvijala tako, da bo pri njenem naraščanju v dobi od leta 1966 do 1970 delež produktivnosti dela znašal 70 % v primerjavi z 52 %, kolikor je znašal v dobi od leta 1961 do 1964.

V taki razvojni usmeritvi bodo ustvarjene možnosti za večjo učinkovitost osnovnih skladov, ki bo naraščala povprečno približno za 7 % letno. Prav tako se bo povečala tudi učinkovitost obratnih skladov in skrajšal čas njihovega obračanja.

Tak razvoj je vezan na precej širše in bolj gospodarno vključevanje v mednarodno delitev dela. Izvoz blaga in storitev v skupnem družbenem bruto produktu se bo povečal od približno 12 % v letu 1965 na približno 14 % v letu 1970.

Če se uresničijo te postavke, bodo dani pogoji, da se osebna potrošnja v petih letih poveča približno za 50 %.

Če upoštevamo doseženo razvojno stopnjo in naraščanje gospodarstva s hitrostjo, s katero moremo računati, se bo Jugoslavija leta 1970 približala sedanji razvitosti bolj razvitih srednjeevropskih držav. Tekoča potrošnja prebivalstva bo približno na tej ravni, le da bo zaostajala glede razpoložljivih količin trajnih potrošnih dobrin.

OSNOVNA DELITEV NARODNEGA DOHODKA

Sredstva, s katerimi bomo razpolagali za notranjo potrošnjo, bodo naraščala počasneje kot bo naraščal narodni dohodek, ker si moramo v okviru stabilizacije politike ustvariti ustrezne materialne in devizne rezerve ter doseči bolj uravnoteženo tekočo plačilno bilanco.

a) Življenjski standard

Računa se, da bodo vse glavne komponente življenjskega standarda hitreje naraščale kot bosta naraščala narodni dohodek in produktivnost. Življenjski standard bi moral naraščati povprečno za 8 do 9 % na leto. Takšen razvoj bo omogočil, da se bo življenjski standard v narodnem dohodku povečal od 70,8 % v letu 1965 na približno 73 % v letu 1970, kar naj bi bila spodnja meja. S tem bo v prihodnji dobi usklajeno gibanje standarda z družbeno-ekonomskim razvojem.

Taka razvojna usmeritev bo omogočila delitev, ki se bo spreminjala v korist osebnih dohodkov iz delovnega razmerja, zlasti v drugem delu te dobe.

Proizvodnja in potrošnja mora postati racionalnejša, zlasti pa investicije učinkovitejše, kar bo omogočilo, da bomo morali sorazmerno manj narodnega dohodka vlagati v gospodarstvo, pri tem pa se bo razvoj pospešil.

Osebni dohodki iz delovnega razmerja v skupnem narodnem dohodku se bodo povečali od približno 38 % v letu 1965 na približno 43 % v letu 1970. Precej večje naraščanje odstotka osebnih dohodkov v primerjavi z naraščanjem odstotka sredstev za življenjski standard v narodnem dohodku je posledica pričakovanega razvoja družbeno-ekonomskih odnosov na področju neproduktivne potrošnje, pri kateri se bo spremenila njena struktura in okrepi tisti elementi, ki se opirajo neposredno na delovne uspehe.

Predvideva se, da bo graditev stanovanjskih in komunalnih objektov bolj naraščala kot bo naraščal narodni dohodek. Ceni se, da se bodo pri tem sredstva, ki bodo iz osebnih dohodkov namenjena za stanovanjsko izgradnjo, do leta 1970 povečala približno za trikrat, medtem ko se bodo skupne investicije v stanovanjsko dejavnost in komunalno dejavnost povečale približno za 1,4 krat.

b) Akumulacija

Gospodarske organizacije in banke bodo pri bruto gospodarskih investicijah udeležene približno s 70 %. S tem se bodo kore-

nito spremenili odnosi na področju razširjene reprodukcije, odpravljene bodo etastično-distributerske metode in precej se bosta povečali gospodarska učinkovitost in družbena rentabilnost naložb.

V tej dobi bo moralo priti do sorazmernega zmanjšanja akumulacije. Akumulacija je zavzemala v letu 1964 več kot 27 % narodnega dohodka. Z ukrepi reforme in stabilizacijsko politiko je bil ta odstotek v letu 1965 zmanjšán na 22 %. Po 5 letni dobi bo akumulacija zajemala približno 21 % narodnega dohodka.

Kljub sorazmernemu zmanjšanju akumulacije pa bomo zmogli doseči v razvoju predvidene učinke glede na velike rezerve v neizkoriščenih zmogljivostih.

Ceni se, da bodo aktivna osnovna sredstva družbenega gospodarstva naraščala povprečno za 7 do 8 %. Hkrati se bo povečala tudi učinkovitost osnovnih sredstev. Na 1000 dinarjev prirastka pri aktivnih osnovnih sredstvih bo treba doseči 700 dinarjev prirastka pri družbenem brutoproizvodu, medtem ko je bilo v dobi 1961 do 1965 realiziranih manj kot 500 dinarjev.

Računa se tudi z znatnimi spremembami razmerij v strukturi akumulacije med vlaganjem v osnovne in obratne sklade. Zmanjšana bo možnost kopičenja zalog. Vzpostavljeno bo smotno, ekonomsko razmerje med zalogami in dohodkom in bo delovna organizacija krila povečanje zalog oziroma obratnih skladov s svojo akumulacijo. V takih razmerjih bodo mobilizirane sedanje velike rezerve in razbremenjena lasna sredstva za kritje nekurantnih zalog in nedovršene proizvodnje.

c) Splošna potrošnja (narodna obramba in uprava)

Razvoj potrošnje za administrativne potrebe bo v primerjavi z gibanjem narodnega dohodka počasnejši. Družbeno-politične skupnosti bodo ustvarjale administrativnim službam boljše pogoje za delo s tem, da bodo zboljševale kadrovske in tehnične osnove. Izdatki državne uprave, všteti osebne in materialne izdatke, bodo naraščali počasneje kot bo rasel narodni dohodek, pri tem pa bomo ustvarjali potrebne proračunske rezerve.

Namesto sedanjega 2 % davka od prometa na drobno, ki so ga vpeljale za odpravo povodnji, bodo socialistične republike od leta 1967 dalje lahko vpeljale 1,5 %-ni davek od prometa blaga na drobno za financiranje raznih potreb, predvsem za varstvo pred škodljivim delovanjem voda in za reševanje nekaterih problemov infrastrukture in šolstva ter drugih neresenih vprašanj, ki ustrezajo specifičnostim v posameznih republikah. Drugih 0,5 % davka bo od leta 1967 dalje pripadalo federaciji za izdatke zveznega proračuna v naslednjih štirih letih.

d) Rezerve

Poseben pomen za stabilizacijo bodo imele potrebne blagovne in devizne rezerve, ki si jih moramo ostvariti. Da bi ustvarili materialne pogoje za rezerve, ki naj dosegajo približno 3 % narodnega dohodka, bodo morali glavni nosilci sredstev na vseh ravneh poskrbeti za ustrezne rezerve, s katerimi si bodo zagotovili potrebno stabilnost v lastnem poslovanju in s tem tudi v vsem gospodarstvu.

Pri pričakovanem razvoju proizvodnje in potrošnje do leta 1970 lahko namenimo v blagovne in devizne rezerve približno 3 % narodnega dohodka. Pri tem bomo izročili približno 1 % za dopolnitev stalnih in tržnih blagovnih rezerv pri federaciji. Ceni se, da bi rezerve industrijskih surovin lahko zadovoljile potrebe proizvodnje za 2 do 2,5 meseca, rezerve živilskih proizvodov pa v izrednih razmerah potrebe trgovskega omrežja za 3 do 6 mesecev.

PREBIVALSTVO, ZAPOSLENOST IN PRODUKTIVNOST

Skupno število prebivalcev se je od 17,7 milijonov v letu 1956 povečalo na 19,5 milijonov v letu 1963. Odstotek aktivnega prebivalstva pa se je zmanjšal od 46,3 % v letu 1953 na 45 % v letu 1961, predvsem zaradi tega, ker je bilo več mladine zajete z rednim šolanjem.

V dobi od 1957 do 1964 se je število tistih, ki so bili zaposleni v družbenem sektorju, povečalo za 6,3 % letno. Zaradi tolikšnega naraščanja zaposlenosti vloga produktivnosti dela v družbenem gospodarstvu ni prišla do popolnejšega izraza. V primerjavi z doseženo ravnijo proizvodnje so nastali relativni presežki zaposlenih v industriji in sekundarnih dejavnostih.

Do leta 1970 se bo skupno število prebivalcev povečalo približno na 20,6 milijonov; povečani letni prirastek bo znašal približno 220.000. Računa se, da bo odstotek aktivnega prebivalstva ob stalni ravni. Na takšen dodatek aktivnega prebivalstva bo veliko vplivalo večje število upokoencev, kar bo posledica sedanje starostne sestave zaposlenih, kot tudi večje število mladine, ki jo bo zajelo šolanje. Povprečni letni prirastek aktivnega prebivalstva bo znašal približno 110.000.

Računa se, da bo zaposlenost naraščala počasneje kot je naraščala v dobi od leta 1957 do 1964. Spremenila se bo tudi struktura zaposlenih, tako po panogah in sektorjih kot tudi po kvalifikacijah. Absolutno in relativno se bo povečalo število kadrov vseh strokovnih stopenj, posebno pa kvalificiranih delavcev in osebje s srednjo strokovno izobrazbo.

Število v družbenem sektorju zaposlenih se bo do leta 1970 povečalo približno za 500 tisoč ali za 2,5 % na leto. Glede na obseg upokojitve in druge tekoče osipanje zaposlenih pa se bo v tej dobi število na novo zaposlenih povečalo za približno 1 milijon. To daje velike možnosti za pomladitev starostne sestave zaposlenih in zboljšanje njene kvalitete. Terja pa tudi ustrezne napore, ki bodo nujno potrebni, da se najdejo nova delovna mesta in aktivira kadrovska politika ter da se v zaposlovanju dosežejo kar se da ugodni rezultati glede sestave in razporeditve zaposlenih. S predvideno zaposlenostjo bo mogoče zaposliti, kolikor bo v tem času prišlo mladine in šolskih kadrov. Računa se, da bo v teh

5 letih iskalo zaposlitev približno 600 tisoč oseb iz vseh šol. Povečalo se bo število zaposlenih žensk. Odstotek zaposlenih žensk v skupnem številu tistih, ki so zaposleni v družbenem sektorju, se bo povprečno povečal od 28 % na 32 %.

Vsa delovna mesta v proizvodnji in družbenih službah, posebno pa vodilna, morajo biti v stalni selekciji po znanju in sposobnosti. S tem bomo pospeševali spremembo kadrovske strukture, spodbujali nenehno izpopolnjevanje znanja in strokovnosti ter premagali sedanje protislovje, da ob relativno neugodni kadrovski strukturi nastajajo problemi, kako zaposliti kadre s strokovno izobrazbo.

Tudi za naslednjo dobo se računa, da bo prišlo do začasnega zaposlovanja v tujini. Ustvarjati pa je treba takšne gospodarske pogoje za življenje in delo, da se bo odhajanje iz države, zlasti odhajanje kvalificiranih ljudi, polagoma zmanjšalo.

Zaposlovanje izven države mora postati bolj organizirano in zagotavljati našim delavcem boljše socialne in delovne pogoje, kar je treba doseči s sklenitvijo meddržavnih pogodb in z drugimi ukrepi.

Delovne organizacije bodo obdelale program za postopno skrajševanje delovnega časa, da bi bila do leta 1970 izvedena ustavna določba o prehodu na 42-urni delovni teden.

REGIONALNI RAZVOJ

Glavna komponenta regionalnega gospodarskega razvoja, ki je skupna vsem območjem, je poživitev gospodarjenja na podlagi večjega aktiviranja v dosedanem razvoju ustvarjenih pogojev za proizvodnjo. Na vseh področjih je treba zagotoviti hitrejši razvoj tistih področij in panog, ki omogočajo izkoriščanje njihovih primerjalnih prednosti. Na te razvojne smeri bodo koncentrirana finančna sredstva, kadri, znanstveni potencial in drugi faktorji.

Glavni elementi politike regionalnega razvoja bodo razčlenjeni in konkretizirani v regionalnih in urbanističnih načrtih, ki jih bodo sprejemale družbeno politične skupnosti.

Promet je eden glavnih elementov za razvoj vseh krajev. Na gospodarsko razvitih območjih potrebna modernizacija železniškega prometa in cestnega omrežja ter hitrejša nujno vključevanje v mednarodni prometni sistem. Pri tem ima poseben pomen razvoj tranzitnega prometa. Na gospodarsko nezadostno razvitih območjih pa bo treba v prometu poleg modernizacije in rekonstrukcije težiti, da se dovršijo magistralne železniške in cestne komunikacije. To je potrebno predvsem za razvoj vseh drugih dejavnosti, za ekonomičnejšo in hitrejšo povezavo z drugimi območji, skrajšanje prevozne poti in zmanjšanje prevoznih stroškov.

V dobi od leta 1961 do 1964 je narodni dohodek na gospodarsko nezadostno razvitih območjih zaradi učinkovitejšega izkoriščanja prej vloženih sredstev naraščal hitreje od jugoslovanskega povprečja. Nekaj počasneje od jugoslovanskega povprečja je v tej dobi naraščal narodni dohodek v SR Bosni in Hercegovini.

Poleg problemov, ki so značilni za gospodarstvo vseh jugoslovanskih regij, so prišli v dosedanem razvoju nezadostno razvitih območij do izraza še tile problemi: večja zadolženost delovnih organizacij, nezadostna zgrajenost in povezanost osnovnega prometnega omrežja in premajhno izkoriščanje osnovnih naravnih bogastev.

Hitrejši razvoj gospodarsko nezadostno razvitih območij bo dosežen predvsem z njihovimi lastnimi prizadevanji, podpirala pa ga bo z ustreznimi ukrepi tudi skupnost — iz sklada in proračunskih dotacij ter z drugimi ukrepi v sistemu družbene reprodukcije, s katerimi bo posebej stimulirala njihov hitrejši razvoj s tem, da bodo izkoriščene nekatere primerjalne prednosti. Koperacija in integracija gospodarskih organizacij razvitejših in nezadostno razvitih območij bo prav tako pripomogla k povezavi in napredku gospodarstva vseh območij in k večji mobilnosti sredstev gospodarskih organizacij in bank. Na tej podlagi bi moral biti odstotek naraščanja proizvodnje v gospodarstvu nezadostno razvitih republikah in krajih najmanj za dve točki višji od povprečnega odstotka za gospodarstvo kot celoto.

Računa se, da bodo skupne naložbe v osnovne gospodarske sklade na nezadostno razvitem območju do leta 1970 dosegle približno 30 milijard dinarjev; od tega bo približno 12 milijard dinarjev prineslo gospodarstvo teh območij, približno 8 milijard dinarjev bo zagotovljeno iz sklada. Za ostale investicije bodo pritegnjena bančna sredstva, zunanji krediti in sredstva federacije ter integracijske in druge oblike poslovnega sodelovanja. Po cenitvah bodo znašala sredstva federacije približno 5 milijard dinarjev.

V gospodarstvu nezadostno razvitih republikah in pokrajinah bo kljub večjem odstotku zaposlenosti še naprej ostajal akutni problem premajhnega izkoriščanja delovnega potenciala. Zato je treba posvetiti med drugim posebno pozornost intenzivnejšemu pridelovanju industrijskih kultur in širjenju kooperacije v kmetijstvu, obrti in turizmu, razvijanju domače obrti in drugih oblik in podlag za zaposlovanje, ki prispevajo tudi k hitrejšemu naraščanju narodnega dohodka. Prav tako je treba podpreti organizirano migracijo delovne sile iz teh krajev proti razvitejšim območjem in centrom in ji z ustreznimi ukrepi pomagati s tem, da omogočimo delavcem pridobitev potrebnih kvalifikacij, da jim zagotovimo predhodno oskrbo in prenočišče, ter z drugimi ukrepi.

Sredstva, ki jih bodo delovne organizacije in banke iz razvitejših krajev vložile v gospodarstvo gospodarsko nerazvitih območij, bodo oproščena plačevanja obresti od poslovnega sklada.

Gospodarsko nezadostno razvite republike in pokrajine ter druge družbeno-politične skupnosti na teh območjih bodo v dobi do leta 1970 oproščene plačevanja obresti od gospodarskih skla-

dov glede njihovih, za gospodarske investicije namenjenih sredstev (sredstva bivših družbenih investicijskih skladov).

Za del zunanjih sredstev, ki jih bo v dobi do 1970 črpalo in odplačevalo gospodarstvo nezadostno razvitih območij, bo dala garancijo federacija.

RAZVOJ GOSPODARSKIH IN DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

ENERGETIKA

Razvoj energetike bo temeljil na boljšem izkoriščanju ekonomičnih energetskih virov, zlasti plemenitejših oblik energije — vodne energije, nafte in plina. Posebno se bosta povečala v skupni porabi energije nafta in plin, in sicer od blizu 20 % v letu 1965 na približno 36 % v letu 1970. Premog pa bomo čedalje bolj uporabljali na samem kraju za predelavo v plemenitejše oblike energije. Kljub precejšnjemu naraščanju domače proizvodnje energije v zadovoljevanju potreb pa se bo uvoz povečal od 17 % v letu 1965 na približno 23 % v letu 1970.

V elektrogospodarstvu bo zamuda pri gradnji elektroenergetskih zmogljivosti povzročila primanjkljaj pri električni energiji, kar bo od časa do časa omejevalo razvoj proizvodnje. Pričakuje se, da se bo primanjkljaj električne energije do leta 1968 pomembneje zmanjševal, ker bodo začele obratovati elektrarne, ki jih zdaj gradimo, in ker bomo energijo uvažali. Dotlej pa bomo glede na potrebe potrošnje usklajevali in omejevali poročno predvsem velikim elektrokemičnim in elektrometallurškim odjemalcev, kjer bo to tehnološki proces dopuščal.

V proizvodnji premoga so zmogljivosti prenapete, neenakomerna potrošnja ter občasna transportna gnila otežujejo prekrbo trga. Z večjim naraščanjem proizvodnje se računa pri lignitu, in sicer s koncentracijo na velike premogovnike, predvsem s površinskimi kopi, da bi mogli oskrbovati na prvem mestu termoelektrarne na samem kraju. Razvoj rudnikov rjavega premoga predvidevamo pri rentabilnih premogovnikih, predvsem s povečanjem proizvodnje v skladu s rezervami.

V industriji nafte domača proizvodnja surove nafte zadovoljuje potrebe s približno 65 %, medtem ko 35 % uvažamo. Predelovalne zmogljivosti so doslej v glavnem zadoščale za domače potrebe. Pri naravnem plinu nismo mogli doseči pomembnejše potrošnje, ker nimamo zgrajenega distribucijskega sistema, in zato razpoložljive rezerve niso izkoriščene.

Kljub pomembnemu naraščanju proizvodnje pa bo nenehno rasel uvoz nafte. Zaradi povečanja proizvodnje in potrošnje nafte in naravnega plina bomo razširili in pospešili raziskovalna dela, da odkrijemo nove rezerve, in uporabili ustrezne eksploatacijske in transportne sisteme. Pričakovano povečanje zmogljivosti za predelavo nafte bo ob ustreznih tehnoloških procesih zadovoljilo potrebe po naftinih derivatih.

PROMET

Promet smo prav do zadnjega časa obravnavali kot javno službo, neekonomsko, pritisnjene cene za prometne storitve pa so ožile njegovo reproduktivno sposobnost in materialno osnovo za razvoj samoupravljanja. Vlaganja v modernizacijo in razširitev prometnih zmogljivosti so bila nezadostna in neskladna.

Zelo nizka mehaniziranost transportnih manipulacij in slaba organizacija dovoza in odvoza blaga sta vplivala na to, da se transportna sredstva in blago predolgo zadržujejo pri nakladanju, razkladanju in prekladanju.

Tarifni sistem ni dovolj spodbujal prevoza na posamezne oblike prometa in na razdalje in smeri, ki bi bile s stališča stroškov celotnega gospodarstva racionalnejše.

Razvoj prometa v dobi do 1970 bo usmerjen predvsem v intenzivnejšo modernizacijo zmogljivosti; v izpopolnjevanje in modernizacijo glavnega omrežja komunikacij in skrajšanje poti; v boljše povezovanje pomembnejših proizvodnih in potrošnih središč, posebno pa gospodarsko nezadostno razvitih območij in turističnih centrov; v povečanje hitrosti prometa blaga in potnikov in obračanja transportnih sredstev; v znižanje skupnih transportnih stroškov in povečanje transportne varnosti.

Na podlagi pričakovanega povečanja mednarodnega prevoza in tranzita računamo, da se bodo skupni čisti devizni dohodki v prometnih dejavnostih povečali od 117 milijonov dolarjev v letu 1965 na več kot 220 milijonov dolarjev v letu 1970.

Glede izkoriščanja notranjih rezerv bo imelo poseben pomen reševanje vprašanja nerentabilnih železniških prog in postaj, upravljanje dvojnih transportnih zmogljivosti na posameznih linijah, zmanjševanje praznih voženj in pospeševanje nakladanja in razkladanja blaga.

Dovršitev komunikacij, ki jih je doslej financirala federacija iz svojih sredstev, bo brez vračanja sredstev financirana še najprej, pri čemer bo udeležba federacije dosegala do 85 % predračunske vrednosti investicij. Sredstva, ki jih bo federacija prispevala v tej obliki, bodo v dobi od leta 1966 do 1970 znašala skupaj 2.459 milijonov dinarjev.

Razvoj železniškega prometa bo usmerjen predvsem v modernizacijo magistralnih prog, modernizacijo ni razširitev transportnih zmogljivosti, ter povečanje mehaniziranosti transportnih manipulacij.

Računamo, da bomo v dobi do 1970 elektrificirali 1.500 km magistralnih železniških prog in se bo s tem odstotek elektrificiranih prog v skupni dolžini železniškega omrežja povečal od dosedanjih 4 % na približno 16 %; razširili bomo najvažnejše ranžirne postaje; glavne proge bodo remontirane in ojačane za večje hitrosti in večje osne pritiskne ter opremljene z modernimi signalnimi varnostnimi ter telegrafsko-telefonskimi napravami.

V dobi do leta 1970 računamo z dovršitvijo približno 400 km novih železniških prog.

Federacija bo iz svojih sredstev financirala gradnjo železniških prog Sarajevo—Ploče, Knin—Zadar, Gostivar—Kičevo—Tajmište in Beograd—Bar. Prve tri proge bodo dovršene v dobi do leta 1970, proga Beograd—Bar pa do konca 1972.

V pomorskem prometu računamo, da se bo tonaža naše trgovske mornarice povečala od 1.040.000 BRT na najmanj 1.350.000 BRT, njena starostna struktura pa približno svetovnemu povprečju. Kljub tolikšnemu povečanju pa nam tudi v naslednji dobi ostaja vprašanje intenzivnejše razširitve zmogljivosti trgovske flote in nadomestitve zastarelih in premalo ekonomičnih ladij.

Ceni se, da bodo morale delovne organizacije pomorskega prometa prispevati k financiranju svojih investicij približno 30 % lastnih sredstev. Federacija bo po prevzetih obveznostih prispevala 120 milijonov dinarjev. Glede ostanka računamo, da bo zagotovljen iz bančnih kreditov.

S hitrejšim razvojem zmogljivosti rečnega prometa ter boljšim vzdrževanjem in regulacijo plovnih poti bo omogočeno popolnejše izkoriščanje gospodarskih prednosti te oblike prometa. Zmogljivost rečnega prometa se bo povečala od 470.000 ton nosilnosti na približno 745.000 ton nosilnosti. Delovne organizacije rečnega prometa bodo prispevale k financiranju svojih investicij približno 35 %. Regulacijo plovne poti na Donavi bo financirala federacija iz svojih sredstev.

V zračnem prometu se bodo delovne organizacije usmerile v povečanje rentabilnosti svojega poslovanja in širše vključevanje v mednarodni in turistični promet. Z nakupom ekonomičnejših letal za notranji in mednarodni promet bo moderniziran transportni park. Graditev letališč bo financirana iz lastnih sredstev ter s sredstvi neposredno zainteresiranih delovnih organizacij in bank.

Z modernizacijo in nadaljnjo graditvijo cestnega omrežja, z razširjanjem in modernizacijo voznega parka ter z modernim in boljšim vzdrževanjem cest bodo ustvarjeni pogoji za nadaljnje naraščanje in večjo učinkovitost cestnega prometa. Modernizirano in zgrajeno bo približno 5.000 km cest.

S tem se bo odstotek cest z modernim cestiščem v skupnem cestnem omrežju, ki znaša sedaj 16 %, povečal do leta 1970 na 23 %, kar bo še vedno premalo v primerjavi s potrebami.

Transportne zmogljivosti javnega cestnega prometa se bodo povečale v prevozu blaga za 70 %, v prevozu potnikov za 50 %.

Transportne delovne organizacije cestnega prometa bodo financirale 65 % investicij z lastnimi sredstvi, ostalo pa z bančnimi sredstvi. Iz sredstev federacije bo financirana dovršitev kontinentalnega dela Jadranske ceste, ceste Županja—Opuzen in odsek avtomobilske ceste »Bratstva in enotnosti«.

V mestnem in obmestnem prometu računamo, da se bodo do leta 1970 transportne zmogljivosti povečale za 40 % in spremeljalni objekti (garaže, servisi in drugo) razširili. Nadaljevala se bo tendenca naraščanja avtobusnega prevoza. Razširil in moderniziral se bo trolejbusni in tramvajski promet.

Nadaljevalo se bo izvajanje programa rekonstrukcije in modernizacije PTT prometa. Razširjena bo avtomatska in polavtomatska telefonija in telegrafija ter radijske zveze v notranjem in mednarodnem prometu. V načrtu je, da bo do konca 1970. leta omrežje avtomatske telefonije zajelo približno 95 % krajevne in medkrajevne telefonije. Kljub temu bo število telefonskih aparatov na 100 prebivalcev doseglo le približno 3.

Federacija bo po že sklenjenih pogodbah prispevala 5 milijonov dinarjev, s katerimi bo kreditirala nakup opreme.

INDUSTRIJA

Računamo z večjo specializacijo in kooperacijo proizvodnje, z znatno večjo stopnjo integracije in hitrejšim razvojem znanstvenega, raziskovalnega in industrijskega razvojnega dela.

Racionalnejšo proizvodnjo bodo zagotovile uspešna modernizacija, sodobna tehnologija in specializirani razvoj zmogljivosti v ekonomsko upravičenih velikostih, zlasti v kapitalno intenzivni procesni industriji.

Izbira investicijskih alternativ bo podrejena najvarčnejši uporabi sredstev. Takšen odnos do trošenja sredstev nam nareka, da se odpovemo graditvi tistih zmogljivosti, pri katerih domače potrebe in izvozne možnosti ne dosejajo količin, ki bi opravičevale zgraditev optimalnih zmogljivosti.

Sedanja proizvodnja črne metalurgije krije domače potrebe po jeklu približno s 65 %. V teku je program rekonstrukcije in razširitve zmogljivosti do 3,2 milijone ton surovega jekla. Do zgraditve teh zmogljivosti bo prispevala k financiranju tudi federacija. Na podlagi dolgoročnega programa za razvoj črne metalurgije, ki bo izdelan do leta 1968, bo federacija določila načela financiranja, s katerimi bo treba zagotoviti kontinuirano izgradnjo te industrijske panoge do leta 1970.

V dosedanjem razvoju neželezne metalurgije niso bile dovolj izkoriščene primerjalne prednosti ugodne surovinske baze, izkušenj v proizvodnji in obstoječih zmogljivosti. Rast proizvodnje glavnih neželeznih kovin bo dosežena z razširitvijo in modernizacijo sedanjih in z odpiranjem novih rudnikov kot tudi z graditvijo novih modernih talilnic in elektroliz. Skupna proizvodnja neželeznih kovin se bo do leta 1970 povečala blizu dvakrat, zlasti pa se bo povečala proizvodnja aluminija, bakra, svinca in cinka. Graditev zmogljivosti neželezne metalurgije bodo financirali investitorji in banke. Federacija bo po potrebi prevzemala garancije za mednarodna posojila.

Razvoj industrije nekovinskih rudnin je bil zelo intenziven. Začeli smo pridobivati nove proizvode, zlasti v proizvodnji proti ognju odpornih materialov, stekla in keramike. Precej je

narasel tudi izvoz. Predelovalne zmogljivosti so se hitreje razvijale od rudnikov.

Računamo s smotrnejšim izkoriščanjem surovinske baze in boljšim oplemenjevanjem nekovinskih mineralov, pa tudi z večjo uporabo tistih mineralov, ki jih doslej nismo uporabljali.

Modernizacija in razširitev produkcijskih zmogljivosti bosta doseženi s sredstvi zainteresiranih delovnih organizacij in bank.

V ladjedelništvu imamo sodobne zmogljivosti za graditev novih ladij in remonte. Ladjedelništvo se je uveljavilo v izvozu, ker izvažata kakšnih 80 % svoje proizvodnje. Nezadostno zaposlenost manjših ladjedelnic bomo reševali s širšimi kooperativnimi in integracijskimi razmerji. Prav tako bomo proučevali sodobne dosežke v elektroniki za navigacijske in eksploatacijske komande, kot tudi raziskovanja napuljizije, všteti tudi jedske pogone. Z lastnimi in bančnimi sredstvi bodo ladjedelnice izvršile modernizacije in rekonstrukcije. Izvoz ladij bodo kreditirale delovne organizacije ob udeležbi federacije in bank.

V elektroindustriji računamo z nadaljnjim precejšnim naraščanjem proizvodnje elektroindustrije. Pri električni opremi pričakujemo izpopolnitev tehnike in obdelovanja ustreznih velikosti za enotne zmogljivosti izdelkov, zlasti elektroenergetskih strojev in naprav. Proizvodnja električnih rotacijskih strojev in transformatorjev se bo povečala za dvakrat. Modernizacija industrije, PTT, železnic in drugih služb bo omogočila, da se bo v strukturi proizvodnje elektronske industrije povečala proizvodnja profesionalnih naprav. Računamo tudi s hitrejšim razvojem industrije za avtomatizacijo. Delovne organizacije bodo z lastnimi in bančnimi sredstvi izvajale modernizacijo in rekonstrukcijo. Izvoz opreme bodo kreditirale delovne organizacije ob udeležbi federacije in bank.

V razvoju kemične industrije je zaostala bazna kemija (dušikova gnojila, umetne snovi, sintetična vlakna, soda, farmacevtske surovine itd.).

Razvoj organske kemične industrije bo večinoma usmerjen v sodobno petrokemično industrijo, medtem ko bo razvoj karbonske in karbidne kemije počasnejši. Računamo, da se bo do leta 1970 precej povečala proizvodnja umetnih gnojil, da se bo potrojila proizvodnja umetnih vlaken in proizvodnja umetnih mas povečala za 2,5 krat. Razvoj kemične industrije bo odvisen tudi od napredka, ki bo dosežen na področju znanstvenega raziskovanja. To se zlasti nanaša na farmacevtsko in organsko kemično industrijo, kjer so produkcijski postopki podvrženi pogostim spremembam. Razvoj kemične industrije bo zagotovljen s sredstvi delovnih organizacij in bank. Federacija bo prispevala finančna sredstva za zgraditev zmogljivosti za proizvodnjo umetnih gnojil, predvsem za razvoj dušičnatih gnojil.

V tekstilni industriji, kljub neugodni surovinski strukturi oziroma visokem odstotku naravnih tekstilnih surovin, se je zboljšala kakovost in razširila izbira.

Prišlo bo do spremembe v strukturi proizvodnje in izvoza, pri čemer se bo bistveno povečal odstotek izdelkov visoke dodelave, zlasti konfekcije in trikotaže. Pričakujemo, da bo v primerjavi s prejšnjo dobo proizvodnja naraščala nekaj bolj umerjeno. Povečala se bo potreba umetnih vlaken v skupni porabi surovin. Poraba tkanin v Jugoslaviji leta 1970 se bo približala sedanji povprečni porabi v razvitih državah. Nastajala bodo tudi večja podjetja in bo prišlo do specializacije in večje delitve dela.

KMETIJSTVO

Kmetijstvo je zaostajalo za splošnim gospodarskim razvojem. To je bil eden bistvenih vzrokov za motnje na trgu, naraščanje cen in življenjskih stroškov in za primanjkljaj v plačilni bilanci. Novi pogoji za gospodarjenje po reformi, posebno pa raven garantiranih cen, precej povečujejo dohodek in sklade kmetijskih organizacij ter omogočajo nadaljnjo rast proizvodnje v kooperaciji in v individualnih gospodarstvih.

Razvoj kmetijske proizvodnje bo usmerjen v intenzivnejše in hitrejšo naraščanje produktivnosti dela. Politika bo imela za cilj gospodarsko krepitev, intenzifikacijo in razvoj družbenih gospodarstev.

Poseben pomen za hitrejši razvoj proizvodnje v kooperaciji bo imelo intenzivnejše vključevanje ne le za združ, temveč tudi kombinatov, kmetijskih posestev, podjetij živilske industrije, trgovine in drugih. Na razvoj proizvodnje na površinah individualnih proizvajalcev oziroma v kooperaciji bo znatno vplivalo delo strokovnih kmetijskih služb. K povečanju odnosov bo pripomogla tudi doslednejša uporaba agrominimuma, ki bo temeljila na možnostih in gospodarskem interesu proizvajalcev, da povečajo proizvodnjo.

Cenimo, da se bo kmetijska proizvodnja do leta 1970 v primerjavi s povprečjem v letih 1964/65 povečala za približno 25 %, oziroma da bo letno naraščala za 4,6 %. Blagovna potrošnja bo naraščala hitreje od skupne. Takšno rast kmetijske proizvodnje bo omogočilo tudi naraščanje fizičnega obsega porabe hrane, ki bo naraščala povprečno za 5 %, in izvoza kmetijskih proizvodov, ki bo naraščal za 8 %. Proizvodnja družbenih gospodarstev naj bi naraščala za 10 %, produktivnost dela pa veliko bolj kot doslej, tako da bi se število zaposlenih zmanjšalo.

Večjo proizvodnjo in produktivnost dela bo omogočilo med drugim ustrezno povečanje materialne in tehnične baze v kmetijstvu. Število traktorjev pri delovnih organizacijah se bo povečalo na 60.000. V produkcijskem procesu bo za najvažnejše delovne procese vpeljana linijska mehanizacija. Poraba umetnih gnojil bo leta 1970 znašala približno 4 milijone ton — v primerjavi z 2 milijonoma ton, kolikor je znašala v letu 1965.

Družbena gospodarstva, kmetijske zadruge in kmetijski obrati drugih delovnih organizacij si bodo lahko v novih gospodarskih razmerah zagotovili iz lastnih skladov do 50 % sredstev, ki jim bodo potrebna za investicije v osnovne sklade. Federacija bo usmerila na to področje 4,4 milijarde svojih sredstev.

STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

V pretekli dobi se je okrepila materialna podlaga stanovanjskega gospodarstva. Po zaslugi večje stanovanjske izgradnje se je skupno število stanovanj od leta 1956 do 1964 povečalo za 650.000 ali približno za 17 %. Število zgrajenih stanovanj na 1.000 prebivalcev se je povečalo od 2,1 v letu 1956 na 4,1 v letu 1960 in na 6,3 v letu 1964. Granja stanovanj je pa vendarle zaostajala za potrebami delovnih ljudi in sistem financiranja ter družbena razmerja na tem področju niso več ustrezali spremembam, ki so nastale v gospodarstvu. Na tem področju so bili s spremembami v sistemu ustvarjeni temeljni pogoji za učinkovitejši razvoj stanovanjskega gospodarstva. To so predvsem oblikovanje ekonomske ravni stanarin, prenos stanovanjskega prispevka na delovne organizacije, ustanovitev organizacij za gospodarjenje s stanovanji in vključitev stanovanjske izgradnje v sistem bančnega kreditiranja.

Posebne pomena bo, da bodo stanarine dosegle raven, ki bo izenačila stanovanjske stroške stanovanjskih najemnikov s stroški tistih, ki gradijo stanovanje kot osebno lastnino in s kreditom. Računamo, da bo letna stanarina v povprečju vse države znašala približno 4 % vrednosti najetih stanovanj. Individualne stanarine pa bodo seveda različne in bodo odvisne od strukture najetih stanovanj, kvalitete stanovanj ter politike stanovanjskih podjetij in občin.

Računamo, da bodo pri pogojih, ki jih je sedaj mogoče predvidevati, v financiranju gradnje stanovanj možni taki odnosi, da bodo sredstva kupcev stanovanj znašala 60 %, bančni krediti 40 % skupne vrednosti stanovanj. To je povprečno razmerje za vso državo, kar pa bo po posameznih krajih odvisno od aktivnosti delovnih organizacij, ki bodo zbirale sredstva iz osebnih dohodkov, dalje od aktivnosti bank, ki bodo mobilizirale sredstva delovnih organizacij in občanov. Z uvajanjem raznih oblik namenskega varčevanja za nakup stanovanja, z vezanim nalaganjem teh

sredstev ter z depoziti delovnih organizacij bodo banke večale svoje možnosti za kreditiranje stanovanjske izgradnje. Dolgoročne kredite bodo banke dovoljevale po ugodnejši obrestni meri, ker so z zakonom oproščene plačevanja obresti od teh sredstev.

Računamo, da bo v naslednjih petih letih zgrajeno nad 700.000 stanovanj. To je približno 15 % njihovega sedanjega števila v vsej državi. Po večjih mestih in industrijskih središčih naj bi bilo zgrajeno 300.000 stanovanj.

SOCIALNO ZAVAROVANJE

V pretekli dobi je potrošnja v socialnem in zdravstvenem zavarovanju naraščala precej hitreje od narodnega dohodka.

Zelo hitro povečanje števila upokojencev, bistvena uskladitev pokojnin z osebnimi dohodki, veliko povečanje zaposlenih in v zvezi s tem povečanje potrošnje na področju zdravstvenega zavarovanja — vse to je pripeljalo do tega, da je potrošnja na tem področju skokoma naraščala. Izdatki za pokojnine v narodnem dohodku so se povečali od 2,55 % v letu 1956 na 2,81 % v letu 1960 in na 4,43 % v letu 1965. Stroški zdravstvenega zavarovanja delavcev pa so zajemali 3,30 % narodnega dohodka v letu 1956, 4,62 % v letu 1960 in 5,74 % v letu 1965. Celotna potrošnja na področju socialnega zavarovanja delavcev skupaj z otroškimi dodatki je zajemala 9,48 % narodnega dohodka v letu 1956, 10,46 % v letu 1960 in 12,49 % v letu 1965.

Razlogi za tolikšno porast so tudi v nedosledni uporabi predpisov in v nepravilnostih pri izvajanju posameznih pravic na tem področju ter v nezadostni zgrajenosti sistema, zlasti sistema zdravstvenega in invalidskega zavarovanja.

Skupna potrošnja, ki naj jo v naslednji dobi doseže zavarovanje delavcev, naj narašča v sorazmerju z naraščanjem njihovih osebnih dohodkov. Celotna potrošnja na tem področju naj bi dosegla v letu 1970 13,4 % narodnega dohodka. Dokler ne bodo najdene trajne rešitve na področju socialnega in zdravstvenega zavarovanja, ne bomo z zakonom predpisovali ukrepov, ki bi širili pravice in večali potrošnjo.

Sestavila:

Sušin Viktor, dipl. pravnik

Kralj Boris, ekonomist

Misli ob koncu letnih dopustov

Letos spomladi, ko se je toliko polemiziralo o usodi našega »dragega« K-15, sem bil prepričan, da nam počitniški dom v Bohinju res ne bo več potreben. Mislim, da smo tedaj bili vsi mišljenja, da bomo koristili letni dopust doma ali pa morda v bližnjih planinah. Toda bojazen je bila odveč.

Ker so bile finančne možnosti v podjetju zadovoljive, je bil tudi nadomestek za vozno olajšavo odličen in tako postavljene prve možnosti za letovanje po novem. Po dolgem tehtanju in razpravljanju je uspelo postaviti v našem počitniškem domu v Bohi-

nju tudi prav nizko ceno penziona. Tako se je cela stvar obrnila zopet na stari tir.

Pri vpisovanju interesentov za koriščenje dopusta pa se je opazilo od kraja, da ljudje nekoliko preišljejo. Toda ko se je stvar uredila, je izbruhnil naval za vpisovanje. Vsem interesentom ni bilo mogoče ustreči. Tako so si nekateri poleg Bohinja in Pule morali iskati prostor za letovanje na lastno roko še po drugih krajih na morju in drugih počitniških domovih.

V večini kolektivov v Hrastniku in izven so nadomestilo za K-15 delili na različne načine.

Eni bolj preprosto, drugi bolj komplicirano, toda mislimo, da smo v našem kolektivu to stvar rešili v zadovoljstvo vseh. Nič več ni med člani kolektiva očitana, kot vsa leta doslej, ko so eni izkoriščali K-15 in regres v počitniških domovih, ki ga je dajala sindikalna organizacija, večina pa je dopust izkoriščala za domača dela, (zidanje hiš, pripravljanje kurjave ali pa posejanje po lokalih). Vse to je sedaj odpadlo in že lahko ugotovljamo, da bo letos veliko več naših članov koristilo dopuste in tako prišlo do potrebnega počitka in razvedrila, kot vsako leto prej, ko smo dajali regres.

V Bohinju je dom zaseden do zadnjega koticčka, celo v hodniku stoje otomane. Dve sobi po tri postelje imamo za celo sezono rezervirane in zasedene v privatnih hišah. Prostora je pa še vedno premalo. Mnogi, ki bi radi v Bohinju letovali, niso dobili prostora, zato so se hoteli vrniti v Pulo, kjer tudi niso uspeli, ker nam pripadajo samo štiri vikend hišice.

Premišljuje, kaj bo drugo leto, če bomo lahko obdržali iste pogoje. Letošnjim dopustnikom se bodo pridružili še novi, ki do sedaj niso uspeli izkoristiti dopuste. Kje bo za vse te prostor?

To ni samo spraševanje, ampak tudi skrb, s katero naj bi se v jeseni in preko zime ukvarjal marsikdo izmed nas.

Če bi bile finančne možnosti ugodne, bi morali v Bohinju poleg obstoječega doma postaviti še vsaj tri do štiri vikend hišice in povečati kapaciteto kuhinje, urediti prostor za balinanje in morda prostorček za otroško igrišče.

Če bi bile še nadaljnje možnosti, bi bilo potrebno misliti na nakup lastnega počitniškega doma nekje ob morju, ki bi ga polagoma tudi ustrezno urejevali, tako kot smo to uspeli v Bohinju.

Organizirati bo treba, da bo dom v Bohinju odprt za vse člane kolektiva tudi izven sezone, predvsem pa v zimski sezoni. Tako bi marsikdo lahko koristil dopust pozimi ter bi v podjetju ne prišlo do tako velikega zastoja v proizvodnji, kakor se je to zgodilo letos.

Vse te misli in želje ne izhajajo iz neke lastne domišljije, temveč potrebno je in to vse bolj potrebno.

Delo v tovarni, slab zrak v naši dolini in čudni tempo življenja zahtevajo čim več rekreacije, čistega zraka in počitek živčnega sistema.

Referent za oddihe
Vračun Viljem

KADROVSKO-SOCIALNA SLUŽBA STEKLARNE HRASTNIK VABI

k delu na domu »po naročilu« 30 delavk za lepljenje nalepkov na kozarce. Pogodbe o delu na domu »po naročilu« se bodo sklenile v kadrovsko-socialni službi. Prednost imajo osebe, stanujoče v neposredni okolici podjetja. Rok za prigrasitev je 10. 9. 1966 na naslov: Kadrovsko-socialna služba Steklarne Hrastnik.

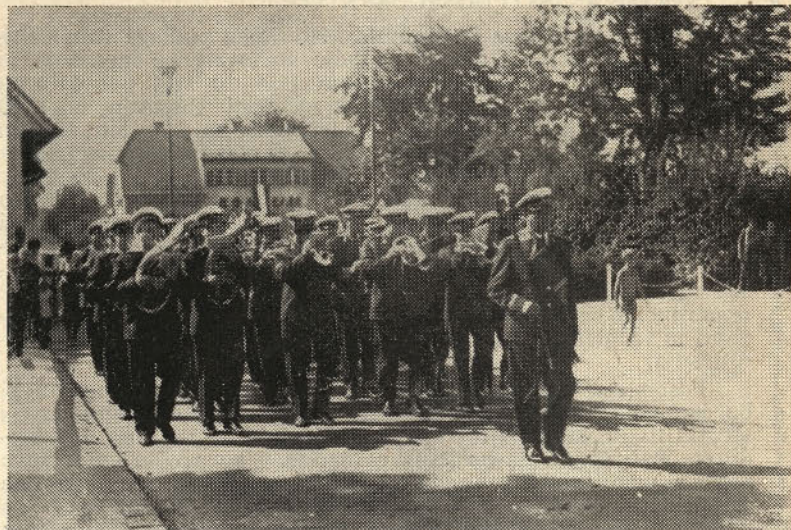
Skupina naših delavcev na Voglu.

Naša godba na obisku v Bärnbachu - Avstrija

Godba na pihala iz Bärnbacha, ki je slavila 13. avgusta 1966 svoj 35. letni jubilej, je povabila na slovesnost tudi godbo na pihala »Svobode II« iz Hrastnika. Naša godba se je temu vabilu odzvala, saj že nekaj let le ti dve godbi uspešno sodelujeta na področju glasbe izmenoma pri nas in v Bärnbachu.

Naši godbeniki so se v zadnjih dneh pred odhodom v Avstrijo resno pripravljali za nastop, saj so se dobro zavedali odgovornega poslanstva. To pravim zato, ker je v Avstriji tradicija godb na pihala že izredna, da je to res, nam pove tudi to, da se je udeležilo slavja v Bärnbachu

Modell Josip, obratni zaupnik in dolgoletni vodja kulturnega življenja v Bärnbachu. Nato je godbenike pozdravil še dirigent, gospod Juroschek Rihard. V imenu naših godbenikov se je zahvalil za pozdrave in pristrčen sprejem predsednik »Svobode II«, Dremel Karli. Zvečer ob 20. uri je imela godba slavljenka svoj slavnostni koncert, na katerem je drugi del programa izvajala naša godba. Slavnostni govor je imel gospod Modell, ki je v kratkih obrisih orisal zgodovino godbe iz Bärnbacha. Drugi govornik je bil gospod Peter Schöggel, pokrajinski predsednik godb na pihala za Štajersko. V svojem govoru je

Naša godba v povorki v Bärnbachu

jo še naprej, ker to je najlepša pot do medsebojnega spoznanja godbenikov delavcev naših dveh sosednih dežel.«

Pred začetkom drugega dela koncerta, ki ga je izvajala naša godba, je stopil na govorniški oder predsednik »Svobode II« Karli Dremel, ki je v našem jeziku pozdravil godbenike iz Avstrije in navzoče v dvorani, v imenu godbenikov pa je izročil darilo — spominsko sliko naših godbe-

ši fantje v svojih lepih oblekah so želi veliko priznanje prebivalcev Bärnbacha.

Ves čas bivanja naše godbe v Avstriji so se domačini trudili, da bi se med njimi počutili kar najbolje; to jim je tudi popolnoma uspelo. Tretji dan bivanja so nam pokazali, in to ne z majhnim ponosom, svoj popolnoma novi godbeni dom, ki so ga pred kratkim odprli. Dom je res lep in so upravičeno ponosni nanj.

Gospod Modell otvarja slavnostni koncert

osem godb iz bližnje okolice in naša godba iz Jugoslavije.

Naši godbeniki so prispeli v Bärnbach 13. avgusta ob 14. uri. Godbeniki so nam pripravili lep in pristrčen sprejem. Po kratkem ceremonijalu, ko so se godbeniki pozdravili vsak z enim komadom, je naše godbenike pozdravil in jim zaželel dobrodošlico in prijetno bivanje v Avstriji gospod

predvsem poudarjal, da so veseli, ker se kulturni stiki z Jugoslavijo nenehno krepijo, kar je izredno pozitivno, ker glasba ne pozna meja. »Veseli in ponosni smo, da lahko danes pozdravim v imenu prebivalcev Bärnbacha kakor tudi v svojem imenu godbenike iz Hrastnika, ki so se našemu vabilu ljubeznivo odzvali. Takšni prijateljski stiki pa naj se krepi-

Rudarska godba iz Bärnbacha v svoji tradicionalni obleki

nikov ob 35-letnici jubileja ustanovitve godbe.

Naši godbeniki so izvedli svoj del programa odlično. Po vsakem odigranem komadu so jih številni poslušalci nagradili s spontanim aplavzom. Drugega dne našega gostovanja je bil zjutraj še sprejem ostalih godb na pihala iz Avstrije. Po sprejemu pa so godbe na prostem pred kulturnim domom združene zaigrale, dirigiral pa je gospod Peter Schöggel.

Za zaključek je vseh devet godb igralo še v povorki, ki je šla skozi trg Bärnbacha do športnega igrišča in nazaj do doma kulture. Veličasten je bil pogled na to množico godbenikov. V sprevodu sta bili tudi dve rudarski godbi s svojimi tradicionalnimi oblekami, pa kmečke godbe v svojih narodnih nošah, tudi na-

Po izdatnem zajtrku smo se poslovili od pozornih domačinov in se odpeljali proti Celovcu. Ker nas je pot vodila mimo umetnega jezera Stauter See, ob katerem imajo steklarji svoj počitniški dom, so nas gostitelji odpeljali še do doma, vendar pri njih letujejo drugače kot v naših počitniških domovih. Nekaj naših fantov, ki so bili najbolj pogumni, so se kopali v jezeru. Po kratkem postanku so naši godbeniki zaigrali še nekaj koračnic, naker smo se uradno poslovili od naših gostiteljev. Kapelnik godbe gospod Juroschek se je še enkrat zahvalil našim godbenikom za udeležbo na jubileju in izrazil željo, da se prihodnje leto naši godbi in pevski zbori srečajo v Hrastniku. Od naših so se zahvalili tov. Urlep Gvido, Dremel Kar-

(Nadaljevanje na 11. strani)

Kmečka godba iz okolice Bärnbacha v povorki

ZANIMALO VAS BO

V mesecu septembru bodo praznovali svoj rojstni dan:

Abram Ida, Ajdovnik Terezija, Ambrož Silva, Audič Marija, Bajde Angela II., Bajde Vanda, Barič Olga, Belavič Ljudmila, Bočko Bosa, Borovšak Franciška, Bregar Marjana, Bucik Angela, Cafuta Marija, Crnkovič Helena, Čepin Marija, Doležalek Dragica, Drndelič Milka, Fridrih Vilma, Golouh Ljudmila, Gosarič Ana, Golšer Hilda, Grčar Ljudmila, Hafner Bronislava, Herek Terezija, Hohnjec Blaženka, Jocič Kata, Kajič Hermina, Kajtna Rožamarija, Kavšek Nana, Klenovšek Franciška, Kmet Milica, Kocman Elizabeta, Kolmančič Ida, Kožar Elizabeta, Kreže Ana, Kuhar Katarina, Kumlanc Sonja, Lendero Eva, Lendero Hilda, Ljubi Ljudmila, Marčič Milena, Martinšek Franciška, Matko Karolina, Medved Erika, Mihoci Miljana, Milkovič Zora, Papež Hedvika, Perc Ljudmila, Planinc Jelka, Podmenik Marija, Popotnik Jana, Poslek Ana, Pušnik Marija II., Rancinger Ana I., Rancinger Tatjana, Remar Erika, Ribnikar Franciška, Rorič Marija, Rot Silva, Runovec Karolina, Rutar Ljudmila, Šerer Marija, Špan Marija, Spiclin Stanislava, Šurina Inge, Tošič Franciška, Tutner Marija, Urbajš Terezija, Verač Ljudmila, Vrečar Elizabeta, Vtovšek Nevenka, Zagorišek Terezija, Zidar Ana I., Žulič Silva, Zremel Dragica, Kobetič Ema, Zupanek Zofija, Zlindra Erna, Kreže Martin, Mrcina Maks, Abram Franc I., Alt Ervin, Ardalič Milivoj, Babič Ernest, Barič Franc, Blagajšević Teofik, Bočko Venčeslav, Brglez

Edvard, Brglez Franc, Brglez Vinko, Crnkovič Milan, Delpin Gerhard, Fabjan Viljem, Godicelj Vinko, Godler Albin, Grešak Edvard, Holešek Alojz, Jazbinšek Maksimiljan, Jovan Gvido, Kajič Anton, Keber Blaž, Klajn Jakob, Klančar Ivan, Knez Ivan, Knez Rihard, Kodrun Ivan, Kokanovič Jovo, Kosem Gvido, Krajšek Martin, Kreže Franc II., Kreže Stanislav, Laznik Karl, Lipovšek Franc, Ločičnik Milan, Marinkovič Peter, Očepek Franc I., Pavlič Franc, Peršič Jože, Planinc Milan, Podlunšek Aleksander, Pustišek Mihael, Rancinger Jože, Rodošek Franc, Ržek Jože, Savič Miroslav, Seničar Miroslav, Sivka Mihael, Sodič Franc, Stopinšek Franc, Stigaršek Franc, Skerjanc Jože, Štut Karl, Šurina Ivan, Trinkan Viljem, Trplan Anton, Učesanek Ludvik, Udovič Božidar, Veber Anton, Velej Milan, Vidmar Franc I., Vidmar Viljem, Zavrl Alojz, Zorec Franc,

Iz Bohinja

Zupanek Franc, Zagar Viktor, Žulič Milan, Žulič Rafael, Žužman Mihael, Kontrec Milan, Kolenc Vinko, Straus Bojan.

Vsem slavlencem iskreno čestitamo!

Prišli v podjetje:

Mokotar Karl, Dobršek Franc, Sivec Aleksander, Grum Jože in Majcen Milan.

Odšli iz podjetja na lastno željo:

Biderman Brigita, Slapšak Stanislava, Projič Valtraud, Novak Matilda.

Samovoljno zapustila delo:

Dušan Lukman.

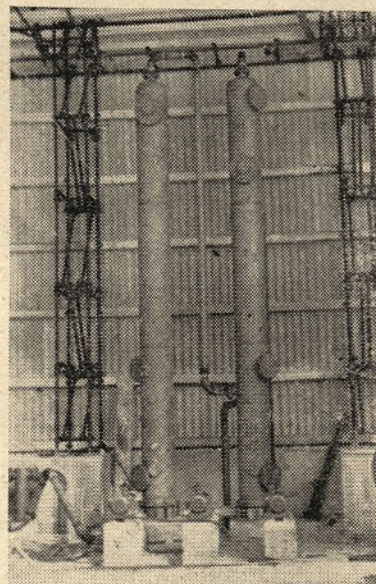
Poročili so se:

Peklar Antonija, pregledalka — KMETIČ; Stušek Ida, odnašalka — HRIBAR; Novak Stanislava, pomožna delavka — Kremžar Alojz, nabiralec stekla.

Prirastek v družini so dobili:

Kristan Viktorija — hčerko, Kočila Mirko — hčerko, Dušak

Antonija — sina, Lendero Eva — hčerko, Racki Viljem — sina.

Del naprave v kisikarni, ki jo gradijo Madžarski strokovnjaki

KADROVSKO SOCIALNA SLUŽBA

RAZPISUJE

interni vpis za zasedbo delovnih mest

KONTROLOR

v obratu avtomatske proizvodnje — EE 302.

Pogoj: Sklenjeno redno delovno razmerje.

Prednost imajo delavke iz obrata osnovne proizvodnje EE 301 in tiste delavke, ki imajo dokončano osemletko.

Prijave oddati do 12. 9. 1966 kadrovsko-socialni službi.

NAŠA GODBA NA OBISKU

(Nadaljevanje z 10. strani)

li, Zibert Franc in kalepnik godbe Zaletel Vili za sprejem in skrb za vse, ki so bili gostje godbe iz Bärnbacha.

Po precej naporni vožnji smo okrog 14. zagledali obise mesta Celovca, ki je bil končni cilj našega potovanja. Želja vseh je bila, da bi se kopali v Vrbskem jezeru. Želja pa se nam ni uresničila, in to iz malo čudnega razloga, nikjer nismo dobili prostora za parkiranje avtobusa, čeprav je jezero dolgo okrog 17 ki-

lometrov; vsak meter tega velikega prostora je rezerviran. Turizem je tu res na višku. Marsikateri naš turistični kraj bi se lahko po lepoti in naravi meril z Vrbskim jezerom, pa vendar so obiski v naših letoviščih veliko manjši.

Ker se nismo mogli kopati, smo se napotili proti naši državni meji na Ljubelj; sam predor je napravil na vse tiste, ki so ga videli prvič, izreden vtis. Po kratki formalnosti na carini smo polni lepih vtisov nadeževali pot do Hrastnika.

Najbolj korajžni godbeniki so se tudi kopali v jezeru Shtantter See

Ob nenadni izgubi sestre

GEC ROZALIJE

se zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami. Zahvaljujemo se upravi podjetja, sindikalni podružnici, godbi Svobode I in pevskeemu zboru Svobode II, govorniku tovarišu Kobalu za njegove poslovilne besede, ki jih je izrekel v imenu SZDL Hrastnik—spodnji del, ter številnim darovalcem vencev in cvetja.

Posebno še vsem, ki so jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Brata Jože in Karl,
sestra Malči in ostalo
sorodstvo

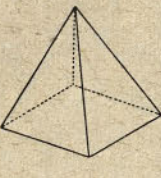

Sporočamo žalostno vest, da je dne 19. avgusta 1966 tragično preminul naš delavec

ZDRAVKO KIRN

Pogreb pokojnega je bil v nedeljo, dne 21. avgusta 1966 na pokopališču na Dolu. Njegovi ženi, otrokom in ostalim sorodnikom izreka sindikalna podružnica Steklarne Hrastnik iskreno sožalje.

Hrastnik, 22. avgusta 1966

NAGRADNA KRIŽANKA

				GRADBENI MATERIAL	OSEBA IZ ROMANA POD SVOBODNIM SONCEM	RASTLINA, ROBEČ	AMERIŠKI HUMORISTIČNI PISATELJ	OBDOBJE PO VOJNI	IVO TIJARDOVIČ	RIMSKA SOO	VIDIK, PODOBA		ROJSTNI KRAJ SIMONA GREGORČIČA	POTOČNE ŽIVALI	ZLATARSKI KAMEN	SIMBOL ZA SILICIJ	AVTOZNAKA ZA KRAPINO			LITERARNA ZVRST	OSMI DEL KROGA
				EGIPTOVSKA ZANIMIVOST								VRISKANJE							GLAVNI ODBOR SLOVENSKEGA SLIKARJA		
				UČENJAK			D			MESTO V DALMACIJI AMERIŠKI PISATELJ								OTOK V SEV. JADRANU			
SESTAVIL IN NARISAL KARLI DREML	SILA, JAKOST	ČEBELI PODOBNA ŽUŽELKA	PE S						SOVJETSKI ŠAHIST							SIBA, PALICA					
			CVE TICA						NAMESTNIKI							IME SOVJ. KOZMONAVTA TITOVA					
LEDENIŠKA GROBLJA								VRSTA GRADIVA RIMSKI ZGODOVINAR								ZALIV V ITALIJI	G				
UPADANJE MORJA						PRIMORSKA JED	PROZORNA SNOV	UPANJE						KATRAN	MESTO NA NORVEŠKEM SKANDINAVSKO MOŠKO IME				G		
ČETRTO DIMENZIJA					IZBRANA DRUŽBA	ŠPANSKO ŽENSKO IME PARADIŽ	J						ENOTA ZA PRITISK TONA, 1000 kg		O			NEMŠKI MEŠC. FILOZOF			
	OTOK NA KATEREM JE BIL NAPOLEON V IZGNANSTVU	LETALO PRESTOLNICA JUŽNE KOREJE									AMINSKE KISLINE	SMUČARSKI LIK ZGODNJE SADJE								OVČJE KRZNO	
ZNIŽANA GLASBENA NOTA „E“			VRSTA RAZCVETJA					ZEMLJSKA KNJIGA	U					STRAŽNIK					PLOSKOVNA MERA		
			SIMBOL DRŽAVE																HUJSKAČ, PLAČANEC		
BOJNA ENOTA RIMSKE VOJSKE								PREGLEDEN OČRT VZOREC						GLAVNO MESTO KANADE		ITAL. TISK. AGENCIJA RIMSKI KOMEDIODRAF				SIMBOL ZA URAN	
					ŠPANSKO ŽENSKO IME	TEKOČINA V SRCU IN ŽILAH		PRITOK REKE PAD NADUHA								REKA V SZ. IZVIRA POD KAVKAZOM	T	SAMO, ZGOLJ	MOŠKO IME		
PREIVALKA NAJMANJŠE DRŽAVE NA BALKANU									OBŽALOVANJE	ŠVICARSKI PISATELJ	PREVOZNO SREDSTVO							OBOK V USTIH			
	RIBIŠKA MREŽA	EGIPČANSKO BOŽANSTVO	NEDELAVEN	OTOČNA DRŽAVA V EVROPI	KARENINA					ZANIMANJE									NINO, ROBIČ	GRŠKI OTOK	
SPUSTITEV LADJE V MORJE										ARSEN DEDIČ	REKA V ŠVICI					REAU MUR	GLASBENA NOTA		TULEC, ETUI	NIKOLA TESLA	
GLAVNO MESTO GRČIJE								PRITOK ILMENSKEGA JEZERA V SZ			AMPER	KRAJ V ŠVICI, ZNAN PO SMUČARSKIH TEKMOVANJH								AVTOZNAKA ZA KRANJ	
IGRA S KARTAMI																				OTOK PRED MARSEILLOM	

Akcija za „moža, ki ljubi telovadbo“ tudi v našem kolektivu

Tudi nekateri člani našega kolektiva so se pridružili akciji, katero je začel Nedeljski dnevnik z namenom, da široka javnost materialno omogoči normalne pogoje priprave naših vrhunskih telovadcev za svetovno prvenstvo, ki bo meseca septembra v Dortmundu. Naši člani kolektiva so pripevali naslednje vsote:

Po 10 N-din: Janežič Alojz, Gerhard Jože, Strgaršek Janez, Mlinar Martin, Korbar Heda, Greben Kristina, Klanšek Jože, Poljšak Franc, Rancinger Ludvik.

Po 5 N-din: Kožar Milan, Hudi Tea, Speglič Marija, Hauptman Milena, Kastelic Jože, Kalšek Breda, Zlindra Erna, Jovan Valči, Potušek Velenin, Tušar Jože, Kirn Stane, Kajzer Adolf, Drame Stane, Gračner Marija, Dreml Karli, Miler Valči, Strgaršek Milena, Povše Nuša, Šantelj Alojz, Knez Alojz I., Klemen Angela, Tovornik Marjana, Milenkovič Cvet, Stušek Alojz, Ločičnik Jelena.

Po 4 N-din: Restar Ivan.
Po 3 N-din: Veršnak Doroteja, Majcen Anka, Zupaneč Zofija, Železnik Marija, Radej Lidija, Stopa Marica, Zalokar Rezi, Boltin Ida, Predovnik Ervin, Dragar Karl, Jazbinšek Maks, Blaško Viktor, Bradašević Đoko, Kirbiš Kristina, Šumej Vera.

Po 2 N-din: Habjan Vera, Brečko Tatjana, Kirhmajer Rudolf, Potušek Slavi, Kavšek Karl, Papež Majda, Kaluder Stefka, Marinkovič Đino, Seničar Stojanka, Potušek Angela, Hrup Herta, Jelakovič Ana, Grum Sonja, Janežič Pavla, Kirn Adolf, Pirč Frančiška, Kocjan Ermlinda, Učakar Ida, Projič Valtraud, Cakič Ljub, Tramte Katarina.

Po 1,30 N-din: Pust Heda.

Po 1 N-din: Kapa Štefanija, Li-

povšek Ivanka, Hršak Ivan, Rancinger Ana, Lapornik Kristina, Medved Erika, Pečko Tamara, Pobjlšaj Marija, Guzaj Marija, Končar Martin, Zorec Ljudmila, Kajtna Ruža, Rorič Marija, Sakelešk Erika, Tušek Vida, Vecko Zdenka, Blatnik Vilma, Varovič Terezija, Perko Vladimir.

Prav tako pa je sklenil rekreacijski odbor nakazati vsoto 500 N-din.

Za septembrsko nagradno križanko razpisujemo tudi tokrat tri nagrade v vrednosti 45 N-din. Rešitve pošljite na naslov: Kadrovska služba, Steklarne Hrastnik, do ponedeljka 19. 9. do 12. ure.

Pravilna rešitev prejšnje nagradne križanke.

VODORAVNO: solnik, prior, Volga, trajna, aorta, slina, oblast, rvajka, Igor, okapi, serec, oer, Vaje, pirit, Akadem, edil, cmoki, loj, Emona, tnal, Iasi, aga, konj, Manet, TS, las, Andamani, remi, alt, Roa, Atenec, povedek, Er, cepin, veto, rumba, pripeka, edil, cmoki, loj, Dalibor, mit, kra, amater, Mike, Elis, on, ča, Ami, Onatas, Rak, MK, Aromun, RA, aparat, Ba.

Za avgustovsko nagradno križanko smo do razpisanega roka prejeli le 44 rešitev. Srečni izzrebanci prejmejo:

1. Bevec Justa — 20 N-din.
2. Germađnik Lidija — 15 N-din
3. Majcen Anka — 10 N-din.

(D. K.)

Obvestilo

V mesecu septembru nove osebne izkaznice.

Po informaciji iz matičnega urada Občinske skupščine Hrastnik se bodo nove osebne izkaznice začele izdajati v sredini septembra.

Državljeni bodo morali pri dvigu osebne izkaznice predložiti:

- potrdilo o državljanstvu — vsi tisti, ki so se doselili v Hrastnik po letu 1948;
- rojstni list tisti, ki niso rojeni v Hrastniku;
- dve sliki.

Pozivamo vse tiste, ki so upravičeni na dvig osebnih izkaznic, da si predhodno zagotovijo potrebna dokazila.

OBVESTILO

Pevski zbor Svobode II vabi vse, ki imajo veselje do petja, da se vključijo v zbor. Vabimo predvsem mladino in tiste, ki so že peli v zboru. Vaje so vsak torek in petek od 16. do 18. ure, v novem lokalu poleg menze.

Vabljeni!